

P. Vojtěch Sivek, SDB
Tomáš Kubalík, SDB

Témátka '99

Bůh Otec

Salesiánská provincie
Praha

© Salesiánská provincie Praha
1998 Salesiánská provincie Praha,
Kobyliské nám. 1, 182 00 Praha 8

Pro vnitřní potřebu

1. Otcovství

– úkol předávat život

Otče náš

Otec předává život svým dětem. Tím za ně bere odpovědnost, že jejich život i zabezpečí. Přijímá své děti a má je rád takové jaké jsou, ale je k nim spravedlivý, aby z nich vychoval dobré lidi.

**Předávání života Sir 7, 27–28*

Otec a matka jsou tu proto, aby se podíleli na předávání života. Dar života je to největší, co člověk má. Život člověka je proto nedotknutelný a je nutné ho chránit. Jste rádi, že žijete? Jakou hodnotu byste dali za svůj život? (kolik peněz, jakou věc, ...)

**Opravný otec*

Aby někdo (otec, matka – ale vzhledem k tématu bude dále řeč pouze o otci) mohl řádně předávat život, musí nejprve sám žít svůj život správně a moudře (spolehlivost, solidnost, samostatnost, zodpovědnost). Od otce se zcela samozřejmě očekává, že bude moudře řídit rodinu k prospěchu všech (ne pouze ke svému prospěchu!), uživí ji, zabezpečí sebe i ji před vnějšími nebezpečími, dodá jistotu. Otec může být příkladem, protože má za sebou kus solidně prožitého a zvládnutého života. Žiješ proto, že tvůj otec ti dal život. Bez něj bys nežil.

**Opravné dítě*

Má zajištěno vše, co ke svému životu potřebuje (má přece otce!), může si tedy v klidu hrát, chodit do školy..., má prostor, aby rostlo, poznávalo nové věci a učilo se. To může, protože má otce a matku, kteří o něj pečují, a nestará se tedy o spoustu věcí, které jsou k životu potřeba.

**Poslušnost Ef 6, 1–4; Kol 3, 20–21*

Otec má na starosti své děti, které vede. Má za ně odpovědnost. Proto je potřeba, aby jeho slova byla brána vážně, aby děti poslouchaly své rodiče. Otec má více schopností než dítě a má

tyto schopnosti využívat ve prospěch dítěte. Dítě naopak na to odpovídá svou poslušností. Říkáme tomu autorita. Autorita a její uznávání je důležité pro správné fungování rodiny i celé společnosti. (Sir 3, 1–16)

Problémy nastávají v okamžiku, když dítě vyroste v mladého člověka, který už má tolik rozumu, že začne kriticky porovnávat svůj rozum a rozum svých rodičů. Autorita rodičů zůstává, ale mění se způsob poslušnosti. Poslušnost nevyplývá jen z důvěry k rodičům, ale také z toho, že se děti už mohou ptát po důvodech příkazů. Je správné používat svůj rozum, ale nesmí se zapomínat na odpovědnost rodičů, která trvá a proto trvá i moje poslušnost. Poslušnost (dětí vůči rodičům, učitelům, ..., církvi) je rozumná věc, která umožní člověku vyvarovat se mnohých chyb. Otec nese zodpovědnost za rodinu, proto má právo si v kritických případech poslušnost vynutit (podobně v některých případech představení státu, církve). Kdy je někdo oprávněn vyžadovat poslušnost?

**Spravedlnost*

Moudrý otec vychovává své děti rozumně. Učí je poznávat pravdu, rozeznávat dobro a zlo. Ví, že dobré vlastnosti se musí vštěpovat od útlého věku, že je to namáhavé a dítěti se to často nelíbí. Dobrý otec ale usiluje o to, aby z jeho dítěte byl dobrý člověk. Proto usměrňuje své dítě k dobru. Tady se projevuje jeho spravedlnost. Nevyhne se často ani konfliktům a trestům, ale to všechno musí sloužit k dobru dítěte. Pak vyrůstá dobrý člověk, který má sám smysl pro spravedlnost.

**Laskavost*

Správný otec miluje své děti, kterým předal život. Má je rád, protože tu jsou, protože jsou jeho. Přijímá je takové, jaké jsou. Dítě si může být jisté, že láska rodičů nezanikne proviněním, které udělá. Jenom potom mu jejich spravedlnost přináší prospěch.

**Budu jednou otcem (matkou)*

Co musím se sebou udělat, abych jednou mohl(a) být správným otcem (matkou)? Které věci jsou důležité a které ne?

Pro starší: co očekávám od budoucího manžela – manželky? Modlete se už teď za dobrou volbu životního partnera. Co já mohu druhému nabídnout? Co ode mne může druhý požadovat? Ef 5, 21–28

Problematická místa k diskusi

Nesprávné vztahy v rodině – neúplná rodina, rozvedení, otčím/macecha, alkoholismus, otec „pod pantoflem“, příliš autoritativní otec, týrání dětí, týrání matky (otce?)...

Dá se snad nastínit, jak by měly vztahy vypadat, a pokusit se vzbudit u dětí touhu, aby jejich budoucí rodina fungovala správně. Rodiče „neshazovat“, spíš se pokusit najít vysvětlení, omluvu ... V příliš křiklavých případech konzultovat s odborníkem. Rozumné je předem znát prostředí, ze kterého děti pocházejí.

Pro starší: lidská sexualita je možnost dát se druhému. Její řádné užívání je proto tam, kde se dva lidé dávají navzájem navždy – v manželství. Chtít „vyzkoušet si“ napřed manželský život je zcestné – zkoušíte si život „na hromádce“, ne manželství. Chtěli byste muže/ženu s rozsáhlými sexuálními zkušenostmi, pro kterého pak jste jedním z mnoha objektů?

Nerozlučitelnost manželství je otázka vůle, slibu, rozhodnutí, ne citu. Závazek vám umožní překonat mnoho nepříjemností. Umožní řádné fungování rodiny, řádné předávání života.

Příběhy

Antonie de Saint-Exupéry: Malý princ, kap. 10

Králi šlo totiž o to, aby se uznávala jeho autorita. Nestrpěl neposlušnost. Byl to absolutistický mocnář. Ale byl také velký dobrák, a proto dával rozkazy rozumné. „Kdybych nařídil,“ říkal obvykle, „kdybych nařídil generálovi, aby se proměnil v mořského ptáka, a on neuposlechnul, nebyla by to vina generálova, ale moje.“ ... „Kdybych nařídil generálovi, aby létal od květiny ke květině, jako létá motýl, nebo aby psal tragédii, nebo aby se proměnil v mořského ptáka, a generál by rozkaz neprovedl, čím by to byla chyba?“ „Vaše,“ odpověděl pevně malý princ. „Správně. Je třeba žádat od každého to, co může dát,“ odvětil král. „Autorita závisí především na rozumu. Poručíš-li svému

lidu, aby šel a vrhl se do moře, vzbouří se. Mám právo vyžadovat poslušnost, protože mé rozkazy jsou rozumné.“

Táta pod postelí

Když jsem byla malá, tatínek byl pro mne něco jako světýlko v ledničce. Malé děti vědí, že každý domov má jednoho tatínka, a nevědí, co tatínkové ve skutečnosti dělají, když se za nimi ráno zavrou dveře.

Můj tatínek každé ráno odcházel a každý večer, když se vracel, vypadal šťastný, že nás zase vidí. Jedině on byl schopen otevřít sklenici nakládaných kyselých okurek, když se to nikomu jinému nepodařilo. Byl jediný, kdo neměl strach jít sám do sklepa. Občas se pořezal, když se holil, ale nikdo ho nenutil, aby vařil; ani jsme si ho při vaření nedovedli představit. Když přišlo, byl to samozřejmě on, kdo došel pro auto a nachystal ho ke vchodu, abychom nezmokli. Když byl někdo nemocný, on chodil kupovat léky. Kladl pasti na myši, prořezával růže u vchodu tak, aby se nikdo nemohl popíchat, když šel domů. Když jsem dostala své první kolo, šlapal spousty kilometrů vedle mě, dokud si nebyl jistý, že už mě může pustit samotnou. Bála jsem se všech cizích tatínků, ale svého ne. Jednou jsem mu uvařila čaj. Byla to jen sladká voda, ale on seděl na židličce, usrkával ho a říkal, jak je ten čaj výtečný.

Vždycky, když jsem si hrála s panenkami, panenka, která představovala maminku, měla spoustu práce. Zato nikdy jsem nevěděla, co by měla dělat panenka, která představovala tatínka. Tak jen říkala: „Tak, už musím jít do práce,“ a pak jsem ji hodi-la pod postel.

Když mi bylo devět, jednoho rána táta nevstal do práce. Odvezli ho do nemocnice a druhý den zemřel. Šla jsem do svého pokoje a hledala tu panenku, která vždycky představovala mého tatínka. Našla jsem ji pod postelí a položila jsem ji do své postele.

Můj tatínek nikdy nic nedělal. Neumím si vysvětlit, proč mě jeho ztráta tak zranila. Ještě dnes nevím proč.

A Bůh stvořil otce

Když se Bůh rozhodl, že stvoří otce, začal vysokým a statným tělem. Anděl, který ho při tom sledoval, namítl: „To bude otec? Když děti budou tak malé, proč mají mít tak velkého otce? Vždy□ s nimi bude moct hrát kuličky jenom na kolenou! Když je bude chtít přikrýt v postýlce, bude se muset sehnout, a když je bude chtít políbit, aby se zlomil vejpůl!“

Bůh se usmál: „To máš pravdu, ale když ho udělám tak malé-ho jako děti, nebudou mít ke komu zvedat pohled.“ Potom se Bůh dal do rukou. Uhnětl je velké a svalnaté. Anděl jen pokrčil rameny: „Jak bude takovýma rukama zabalovat dítě do plenek a přebalovat ho, rozepínat a zapínat knoflíčky, a co teprve kdyby měl česat copánky, nebo dokonce vytáhnout třísku z prstu?“

Bůh se usmál: „To vím, ale ty ruce jsou dost velké, aby udržely všechno, co nosí děti v kapsách, a dost malé, aby mohly pohladit jejich malé tvářičky.“

Bůh začal tvořit dvě největší nohy, jaké kdo kdy viděl. Vtom anděl vybuchl: „To není spravedlivé. Copak si opravdu myslíš, že tyhle dvě lodě dokážou brzy ráno vyskočit z postele, když se miminko rozpláče? Nebo že snad dokážou projít houfem hrajících si dětí, aniž by aspoň jedno nezašláply?“

Bůh se znovu usmál: „Bud klidný, mají úplně správnou velikost. Uvidíš, budou krásně držet dítě, které si bude chtít sednout na koníčka, nebo vyhánět myši na chalupě, nebo se budou pyšně nosit v botách, které jsou všem velké.“

Bůh pracoval celou noc. Dal otci málo slov, ale pevný a silný hlas; oči, co všechno vidí, a přesto se dívají klidně a tolerantně. A když se nad svým dílem ještě trochu zamyslel, přidal i slzy. Pak se obrátil k andělovi a zeptal se ho: „A teď už věříš, že otec může milovat stejně jako matka?“

Aktivita

Dopis otci

Necháme děti napsat dopis jejich otci. Dopisy se nebudou číst. Účelem dopisu je, aby si každý sám zformuloval svůj vztah k otci, zamyslel se nad některými problémy svého vztahu k otci, ujasnil si, co mu na otci vadí, co obdivuje, v čem by chtěl otce

následovat, v čem ne, atd. Předem je nutno odhadnout možné nepříznivé reakce – otec zemřel, nežije s rodinou, příliš tvrdý, konfliktní vztahy... Pokud by někdo měl zájem si o dopisu promluvit, nebudeme mu samozřejmě bránit. Je nutno si uvědomit, že vztah k otci může být značně komplikovaný.

(Další podobné aktivity: Soňa Hermachová, Hry pro život 2, hra 76 – Lidé a autorita, Portál 1994)

Literatura

KKC 2373–2379

Lewis Yablonsky: Otcové a synové, Portál 1995

G . K . Chesterton: Ohromné maličkosti – Obrana neuvážených slibů (o manželství)

Písničky

Hlahol 1:

Otec Abrahám (ukazovačka pro malé)

Tisíc mil (domov)

U stánků (tady negativně ... když chybí otec, vedení, domov)

Hlahol 2: František Dobrota

Úkoly

Vzít si na chaloupce nějakou věc na starost a zajistit její fungování – vyzkoušet si odpovědnost.

2. Bůh je náš Otec

Otče náš, jenž jsi na nebesích

Výrazem „jenž jsi na nebesích“ nemyslíme místo, ale vznešenost Boha a jeho přítomnost v srdcích spravedlivých lidí.

Nebe, dům Otce, je pravou vlastí, do které putujeme a do níž patříme.

Bůh je náš otec nebo spíše Abba – dobrý, milující, odpouštějící, pomáhající tatínek.

**Kde jsou nebesa?*

Výrazem „jenž jsi na nebesích“ nemyslíme určitý prostor, v němž by se Bůh pohyboval a z něhož by na nás přísně shlížel. Není tím míněna nekonečná a nepřekonatelná vzdálenost mezi ním a námi. Je to vyjádření jeho úžasné vznešenosti a způsobu jeho existence – náš Otec není někde jinde, v nějakém jiném prostoru a světě. On přebývá v srdcích spravedlivých lidí, jako ve svém chrámu přebývá v srdcích těch, kdo ho milují, touží po něm, vzývají ho, přejí si, aby v nich „bydlel a procházel se“. 1Kor 2, 9. 3, 16

Příběh Hledání Boha.

** Jaký je Bůh vůči nám?*

Bůh je náš otec nebo spíše Abba – dobrý, milující, odpouštějící, pomáhající tatínek.

Můžeme se společně zamyslet nad tím, co pro člověka znamená Bůh Otec.

**Ten, který dává život a s láskou a radostí přijímá každý nový život.*

Bůh je stvořitel a původce všeho. Abychom my sami mohli žít, musel nejprve on s láskou dát své ANO naší existenci.

Gen 1, 26–28

Příběh Ve versailleském paláci.

** Ten, který chrání, ochraňuje, udržuje při životě.*

Bůh udržuje náš život, ochraňuje ho před zkázou a před zlem.

Jan 11, 25–26

**Ten, který je dobrý, dávající.*

Všechno, co máme, je Božím darem a všechny jeho dary jsou dobré (Gn 1). Tuto skutečnost si však uvědomujeme velmi málo a nevšímáme si ji. Často jeho dílo, které nám svěřil (včetně našeho vlastního života a zdraví) ničíme, kazíme, zneužíváme nebo s ním neumíme zacházet. Lk 11, 9–13

**Ten, který pomáhá.*

Bůh o každém z nás ví a je připraven i ochoten nám pomoci, když se na něj obrátíme a budeme jej prosit, když budeme o jeho pomoc stát a nebudeme spoléhat jen na své vlastní síly. Lk 10, 30–37

Příběh Chlapec a květináč.

**Ten, který je milosrdný a odpouštějící.*

Každé dítě občas provede něco nedobrého. I my stále upadáme do svých hříchů a chyb. A náš dobrý otec je stále připraven odpustit každému, kdo opravdově lituje, stále nám dává šanci začínat každý den znovu. Lk 15, 11–32

**Ten, který je spravedlivý.*

Dobrý otec má rád všechny své děti, i když některé z nich je méně hezké, schopné, chytré. Jeho láska patří všem a protože své děti dobře zná, ví, co od nich může požadovat a také to dělá. Jan 15, 12

**Ten, který vede a vychovává.*

Dobrý otec vede nejlépe své děti příkladem svého života. I Bůh nás vybízí, abychom jej se srdcem pokorným a plným důvěry stále napodobovali a jednali s druhými lidmi tak, jak jedná On s námi. Lk 6, 35–36

**Ten, jehož příbytek, otcovský dům, je i naším domem.*

Otcovský dům je i naším domem. Nebesa jsou symbolem smlouvy mezi Bohem a lidmi. Hříchem jsme byli vyhnáni ze země smlouvy, ale kajícností a obrácením se můžeme vrátit zpět ke svému otci. Toto je možné skrze Ježíše Krista, v němž se nebe i země smířily. On sám, Syn, sestoupil z nebe a my se vra-

címe na nebesa společně s ním skrze jeho kříž, vzkříšení a nanebevstoupení.

Ef 2, 6. 22

Ef 4, 6

Odkazy

KKC 2794–2796

Příběhy

Hledání Boha

Jeden malý židovský chlapec si hraje se svým kamarádem na schovávanou. Pečlivě si vybral vhodný úkryt a trpělivě vyčkával, zda jej přítel najde. Když se dlouho nic nedělo, rozveseleně vystoupil za skryše a domníval se, že vyhrál. Ke svému velkému zklamání však zjistil, že přítel jej ani nehledal. To se ho tolik dotklo, že se rozplakal a běžel k dědečkovi – učenému rabínovi: „Dědečku, představ si, jaký je ten Benjamín darebák. Ani mě při schovce nehledal!“ Starému rabínovi vhrkly slzy do očí: „Vidiš, milý hochu, jak moc musí bolet našeho dobrého Boha, když jej my lidé ani nehledáme.“

Ve versailleském paláci

Francouzský král Ludvík XV. měl velmi domýšlivou dceru. Jednou princezna nemohla najít zlatý náramek. Bezdůvodně obžalovala svou služku.

„Madam,“ hájila se služebná, „velice mi křivdíte.“

Princezna rozzlobeně zavolala: „Co si to dovoluujete? Nevíte, že jsem královská dcera?“

Služebná klidně odpověděla: „A já jsem dokonce dcera boží!“

Chlapec a květináč

Malý chlapec se rozhodne, že v obývacím pokoji přestěhuje velký květináč s palmou. Tlačí na něj, ale pořád nic. Rostlina se ani nehne. Chlapcovy síly na ni prostě nestačí. Nakonec se hoch dá do pláče. Tatínek se ho ptá: „A vyzkoušel jsi všechny prostředky?“

„Ano, vyzkoušel.“

„Ale ne,“ směje se tatínek, „ještě něco jsi nezkusil. Nepožádal jsi mne o pomoc.“

Hry

* Na čtvrtky napíšeme velkými písmeny slova: OTEC, HORA, PŘÍTEL, SLUNCE (vždy na jednu čtvrtku jedno slovo). Čtvrtky rozmístíme do čtyř rohů místnosti na dobře viditelná místa. Skupina se pak rozdělí k jednotlivým čtvrtkám podle toho, co pro ně znamená Bůh (který z těchto příjmů nejvíce vyhovuje). Jednotlivé skupinky se pak mezi sebou chvíli baví, proč si kdo zvolil právě takový symbol. Každá skupinka si pak vybere zástupce, který stručně shrne, proč si vybrali právě tento přír.ěr.

* Při procházce lesem si s sebou vezmeme nějaké igelitové pytle a po cestě do nich sbíráme odpadky a věci, které nepatří do přírody. (Chráníme přírodu, která je dílem Boha Otce.)

Písničky

Otče náš nebeský
Rájem
Mezi hvězdami
Bůh
Bůh je můj Otec
Chvalte andělé
Boží synové

Modlitba

* Vymyslet k modlitbě Otčenáš gesta a modlit se s doprovodem gest.

* Každý přinese květinu, řekne krátkou modlitbu a květinu dá do vázy jako dárek Otci.

Úkol

Najít způsob, jak projevit vděčnost Bohu Otci za to, co nám dává (modlitba, dopis, květina apod.).

3. Modlitba – setkání s Bohem, který mne má rád

Posvěť se jméno tvé

Bůh se chce s námi setkávat. Dělá první krok a přichází k nám jako přítel. My můžeme odpovědět a přiblížit se k němu právě v modlitbě, kde zakoušíme jeho blízkost.

**Přátelství potřebuje vzájemné setkávání Sir 6, 5–17*

Každý z nás máme určitě někoho, kdo je nám blíže než jiní lidé. Takovému člověku říkáme kamarád nebo přítel. S takovým člověkem rádi trávíme svůj čas, můžeme s ním hovořit o věcech, kterým nikomu jinému nesvěříme. Na přítele se mohu spolehnout, důvěřovat mu, že mi pomůže, když budu mít těžkosti, nezradí mne. Kdo má dobrého přítele, má více než poklad. Také my bychom se měli snažit být pro jiné dobrým přítelem. Můžeme se zamyslet nad tím, jaké vlastnosti má dobrý přítel. Známe dobré přátele z knížek, z filmů, nebo jsme takové třeba potkali?

** Bůh je Otec a Přítel, který je nám stále nablízku*

Bůh je náš Otec a je i náš Přítel. Stvořil nás proto, aby nás mohl učinit šťastnými. Když lidé tuto nabídku odmítli a ztratili ji hříchem, posílá svého Syna Ježíše Krista, aby zjevil Boží lásku a pokažené přátelství zase obnovil. Když se podíváme do Písma svatého, můžeme vidět jeho přátelské jednání vůči nám: naslouchá lidem (Lk 10, 46–52), je citlivý k nemocným (Mt 9, 1–8), k těm, kteří jsou nešťastní ze svých hříchů (Lk 19, 1–10) a pomáhá jim, ví o tom, co potřebujeme a zajímá ho to, pláče nad svým přítelem Lazarem a pomáhá mu (Jan 11, 32–44), připravuje apoštolům snídani, když se vracejí unavení z nočního rybolovu (Jan 21, 9–14) a především za nás všechny dává život, aby nás zachránil ze záhuby. Stejně přátelství jako apoštolům nabízí i nám. Naslouchá nám a bere vážně naše problémy, pomáhá nám s věcmi, na které nestačíme, dává nám život a je nám nablízku (Lk 11, 5–13).

**My se s Bohem můžeme setkávat v modlitbě*

Když víme o této boží nabídce přátelství, můžeme na ni odpovědět. Můžeme se s Bohem setkat a to v modlitbě.

V modlitbě si mohu uvědomit, že Bůh je mi nablízku. Mohu mu zde předložit všechno, co je pro mne důležité, vše, co mne trápí i všechno, z čeho mám radost. Nic z toho není pro Boha zbytečné. On chce slyšet to, co je pro mne skutečně důležité, protože přátelé si mezi sebou vyprávějí o věcech, které jsou pro ně důležité. Ježíš nás vyzývá, abychom se nebáli modlit vytrvale (Lk 11, 9–13), s vírou (Mt 21, 18–22) a pravdivě (Lk 18, 9–14).

**Jak se dá modlit Mt 6, 5–13*

V modlitbě můžeme Bohu svěřit vše, co má pro nás nějaký význam. Můžeme ho prosit o to, co potřebujeme. Můžeme mu děkovat a projevovat mu vděčnost za všechno, co nám dává. Můžeme také vyjadřovat obdiv nad jeho velikostí a mocí (to je velebení a klanění), a můžeme také prosit a přimlouvat se za ostatní lidi.

Modlit se můžeme úplně všude. V každé situaci si můžeme najít vteřinku, kdy řekneme Bohu, že ho máme rádi nebo ho poprosíme o pomoc. Když však je to možné, máme se modlit ve společenství s ostatními lidmi v církvi, která je tu proto, aby nám pomáhala v setkávání s Bohem a má k tomu prostředky. V církvi je místo nejbližšího setkání s Bohem prostřednictvím Ježíše Krista v Eucharistii.

** Modlitba posvěcuje Mt 5, 16*

Dobří přátelé od sebe přejímají své dobré vlastnosti. Bůh je nekonečně dokonalejší než my, ale chce se s námi rozdělit. Když se s ním budeme setkávat, můžeme od něj mnoho dostat. Modlitba nás může učinit lepšími. Jde to pomaličku, jako když třeba roste strom. Proto je potřeba hodně vytrvalosti. Kdo se rád a často setkává se svým Pánem, ten to za čas pozná i na sobě. Stává se svatějším – posvěcuje se. A tím také ukazuje Boha ostatním lidem ve správném světle – svědčí o něm. Lidé Boha poznávají jako svatého a tím se jeho jméno posvěcuje.

Problematická místa

Proč Bůh vždy nevyslyší modlitby?

Proč Bůh neudělá nic se zlem?

Co znamenají krize v modlitbě a co s nimi dělat?

Příběh

Ondra měl jen jedno velké přání: kolo. Žluté kolo se spoustou doplňků, které viděl ve výkladě jednoho obchodu. Nedokázal na něj nemyslet. Viděl ho ve snech, v hrnku s kakaem, v postavě Karla Velikého na deskách dějepisu.

Ale Ondrova maminka musela dát peníze ještě za mnoho věci a výdaje každým dnem narůstaly. Nemohla Ondrovi koupit kolo, které si tolik přál.

Ondra o maminčiných potížích věděl, a proto se rozhodl, že o kolo poprosí samotného Boha. A □ mu ho dá k Vánocům. Každý večer proto Ondra ve své modlitbě připomínal: „Nezapomeň mi dát k Vánocům žluté kolo. Amen.“

Maminka každý večer slyšela, jak se Ondra modlí, a prosí o žluté kolo, a pokaždé smutně potřásla hlavou. Věděla, že Vánoce budou pro Ondru bolestné. Kolo se neobjeví a to ho strašlivě zklame. Nadešel Štědrý den a Ondra samozřejmě žádné kolo nedostal. Večer si jako obvykle klekl k modlitbě vedle postýlky.

„Ondro,“ zašeptala maminka, „tebe asi mrzí, žes nedostal k Vánocům kolo. Doufám, že se nezlobíš na Boha, že tvé modlitby nevyslyšel.“

Ondra se podíval na maminku: „Ale ne, mami. Já se na něj nezlobím. Bůh moje modlitby slyšel a řekl mi: Ne.“

Prázdná židle

Jeden starý muž těžce onemocněl. Protože nemoc byla vážná, přišel ho domů navštívit farář. Jakmile vstoupil do pokoje nemocného, všiml si prázdné židle. Měla zvláštní místo, hned vedle postele, na které odpočíval nemocný. Kněz se tázal, k čemu ta židle slouží.

Muž se slabě usmál a odpověděl mu: „Představuji si, že na židli sedí Ježíš. Právě než jste přišel, jsem s ním mluvil... Dlouhá léta se mi modlitba zdála strašně obtížná, až mi jeden přítel

poradil, že modlitba je vlastně povídání s Ježíšem. Tak si tedy představuji Ježíše na židli naproti sobě, vyprávím mu a poslouchám, co mi odpovídá. A už nemám s modlitbou těžkosti.“

Za několik dní přišla dcera starého muže na faru, aby oznámila, že její tatínek zemřel.

„Nechala jsem ho jen pár hodin samotného,“ řekla. „Když jsem se vrátila do pokoje, našla jsem ho už mrtvého. Hlavu měl opřenou o prázdnou židli, kterou chtěl mít stále vedle své postele.“

Proč je ve světě, který stvořil spravedlivý a všemohoucí Bůh, zlo a utrpení? Proč nevinní trpí? Proč se lidé cítí opuštění, proč mají v sobě pouš¹; proč prožívají temné noci bez naděje?

Pak se mi zdál sen.

Šel jsem po pláži po Pánově boku. Naše nohy zanechávaly v písku dvojici stop: moje a Pánovy.

Napadlo mě – byl to přece sen – že každý krok představuje jeden den mého života. Zastavil jsem se a ohlédl se, abych se podíval na všechny stopy, které mizely v dálce. A všiml jsem si, že se jedny stopy čas od času ztrácejí.

Vzpomínal jsem na svůj život. Kupodivu ta místa, kde byla jen jedna dvojice stop, odpovídala těm nejsmutnějším dnům. Dnům, kdy jsem prožíval úzkost a netrpělivost, sobectví a špatnou náladu, zkoušky a pochybnosti, nepochopitelným dnům plných utrpení.

S výčitkou v hlase jsem se obrátil k Pánovi:

„Ty jsi nám slíbil, že s námi zůstaneš po všechny dny. Proč jsi svůj slib nedodržel? Proč jsi mě opustil v nejhorších chvílích mého života, ve dnech, kdy jsem tě nejvíc potřeboval?“

Pán se usmál: „Synu, chlapče můj, nepřestal jsem tě milovat ani na okamžik. Tam, kde vidíš jen jedny stopy, v nejtěžších dnech tvého života... to jsou mé stopy, protože jsem tě nesl v náruči.“

Hry

Babylón

Podle počtu dětí napíšeme kartičky s názvy zvířat. Rozdělíme je do skupin, složíme a zamícháme. Každé dítě si vybere jednu,

potichu přečte a musí po povelu začít vydávat zvuk – hlas toho zvířete. Která skupina se dřív najde, vyhrává.

Čip–čop

Děti si sednou do kruhu na židle. Uprostřed stojí jeden se zavázanýma očima a v rukou si drží polštářek. Najde si někoho ze sedících v kruhu, položí svůj polštářek na jeho klín a sedne si na něj. Pak v klidu a tichu se ptá: „Čip?“ a ten, na jehož klíně sedí, mu odpoví: „Čop.“ Hráč se zavázanýma očima má za úkol poznat podle hlasu hráče, na jehož klíně sedí a říct jeho jméno.

Sraz rodin

Napíší lístečky se členy rodin, např. rodina Nováková: otec Novák, matka Nováková, dcera Nováková... počet rodin si zvolíme podle počtu dětí. Lístečky se složí, zamíchají a dále se pokračuje jako u hry Babylón. Která rodina se dřív najde a společně si sedne na jednu židli v daném pořadí tj. otec na židli, matka na klín otců, dcera na klín matky... vyhrává.

Kaple

Celou místnost nebo její část polepíme archy balícího papíru a sdělíme dětem, že jsou umělci pozvaní k tomu, aby vyzdobili kapli. Můžeme zadat různá témata pro různé části prostoru. Např. Bůh stvořil svět, Bůh nás vykoupil, Bůh a děti, naše modlitba, svatí. Když se tato aktivita povede, můžeme tuto kapli používat pro modlitby.

Soustředné kruhy

Každé dítě si namaluje na papír 4 soustředné kruhy. Do nejmenšího kroužku si zapisuje své nejbližší, rodiče a sourozence, do prvního mezikruží nejlepší kamarády, do druhého lidi, se kterými se setkávají každý den – spolužáky, učitele atd., a do čtvrtého lidi, kteří jim slouží – např. řidič autobusu, prodavač, apod. Pak si můžeme vybrat jedno mezikruží, vyškrtávat lidi, kteří jsou v něm napsaní a přemýšlet, jaký by byl život bez nich.

Literatura

Co je modlitba? KKC 2559–2565

Způsoby modlitby: – velebení a klanění KKC 2626–2628

- prosebná modlitba KKC 2629–2633
- přímlovná modlitba KKC 2634–2636
- modlitba díkůvzdání KKC 2637–2638
- modlitba chvály KKC 2639–2643
- Formy modlitby: – ústní modlitba (KKC 2700–2704)
- rozjímání (KKC 2705–2708)
- vnitřní modlitba (KKC 2709–2719)

Tillmann K. – Denně se modlit – ale jak?

Řád, režim v modlitbě – viz literatura: Lustiger J. M. První kroky v modlitbě, Brno 1995, Cesta, 1. vydání str. 51–59

Denní zpytování svědomí – viz literatura: Augustin J. Čtvrthodinka upřímnosti, Kostelní Vydří 1995, Karmelitánské nakladatelství, 1. vydání

Úkol

Připravit s dětmi modlitební prostor (květiny, svíčky, obrazy na zeď apod.) a v něm s nimi vykonat pěknou modlitbu.

4. Povolání – moje místo v životě

Bud' vůle tvá jako v nebi tak i na zemi

Bůh chce, abychom byli šťastni. Na nás je, abychom tuto jeho vůli poznali a plnili. Nejbezpečnější a nejrychlejší cesta k tomu je láska k Bohu i k lidem.

**Bůh chce, abychom byli šťastni Lk 4, 16–21*

Bůh je ten, kdo nás stvořil – daroval nám život. Udělal to proto, aby se s námi mohl podělit o svou dobrotu a lásku. Stvořil nás proto, abychom byli šťastni, a to nejen v nebi, ale už i na zemi. Připravil nám možnost prožívat štěstí a nabízí nám cestu, jak toho dosáhnout. Učinil nás k svému obrazu a volá nás, abychom se jím stávali stále více. Respektuje však naši svobodu a nechává nás, abychom se rozhodli, zda přijmeme jeho vůli. Nenutí nás, ale zve.

**Prameny, ze kterých můžeme poznat, co Bůh od nás chce
Žid 1,1–4*

Bůh nám to, co po nás chce, také dává poznat. Na prvním místě máme svůj rozum a svědomí, kterými můžeme poznávat, co máme dělat a co ne. Dává nám také své slovo v Bibli, ve které nám odhaluje svou vůli, zvláště v některých částech (např. v desateru, v horském kázání, v podobenstvích). Odkrývá nám svá pozvání také v Církvi, které dává svého Ducha, aby vedla své členy k němu prostřednictvím těch, kteří v ní mají autoritu – především papeže a biskupů. Hovoří k nám také v různých událostech a v lidech, které nám posílá do cesty a v potřebách a úkolech, které přináší doba.

**Naše povolání k ušlechtilému lidství Flp 4, 8–9*

Chceme-li odpovědět Bohu „Ano“, musíme se ze všeho nejdříve zeptat, kam nás volá. Jsme úplně všichni povoláni k tomu, abychom byli dobří a ušlechtilí lidé. Boží slovo nám ukazuje, že musíme začít u maličkostí, ze kterých se skládá náš každodenní život – to je snaha o pěkný vztah k rodičům, sourozencům, kamarádům i všem lidem kolem nás a také plnění obyčejných

úkolu a povinností doma a ve škole nebo na skautu – zkrátka u všech těch nenápadných věcí, které vidíme kolem sebe.

**Naše povolání k plnému lidství – ke svatosti Mt 5, 13–16*

Jsme povoláni k tomu být naplno lidmi se vším, co k tomu patří, i s tím nejdůležitějším – Božím přátelstvím. Nemůžeme být skutečně plně lidmi bez dobrého vztahu k Bohu. On nás volá k sobě a přijímá křtem do své církve. Naši odpovědi má být snaha přiblížit se Bohu co nejblíže. Jsme povoláni k tomu být ušlechtilými křesťany – jsme povoláni ke svatosti. Dostali jsme k tomu mocné prostředky: modlitbu, Písmo svaté, svátosti, společenství církve, které můžeme vyžívat tolik, kolik potřebujeme.

**Důležité křižovatky našeho života – Boží pozvání*

1Sam 3, 1–10

Kromě obyčejných rozhodnutí, kterých děláme mnoho každý den, se někdy dostáváme ve svém životě na důležitá rozcestí a musíme se rozhodovat, jak náš život půjde dál. Některá ovlivňují několik málo dnů, některá určují roky (např. volba školy, zaměstnání) a jsou některá, která namíří celý náš život jedním směrem. To například, když se rozhodujeme o tom, zda založíme rodinu nebo prožijeme svůj život v čistotě pro Boží království. Tato nejdůležitější rozhodnutí jsou plně v našich rukou. Žádný jiný člověk nemůže rozhodnout za nás. Ani sebemoudřejší zpovědník. Chceme-li se rozhodnout dobře, musíme se ptát Boha na to, kde nás chce mít a musíme mu naslouchat. Jak to máme dělat? Můžeme prosit Boha v modlitbě, aby nám dal správně poznat, kterou cestou jít. Když upřímně prosíme, můžeme se spolehnout na to, že nás vyslyší. Chceme-li být citlivější pro Boží pozvání, můžeme se v této citlivosti cvičit. Nejúčinnější prostředek, jak této citlivosti dosáhnout, je život pro druhé – láska k bližním. Ten, kdo miluje, je citlivý k ostatním lidem, je pak citlivý i na Boží volání, které nebývá hlasité. Odpověď na Boží pozvání je setkání lásky Krista a lásky jeho učedníka.

Problematická místa

Jak poznat své povolání?

Jaké jsou možné cesty v životě?

Příběhy

Pro koho?

Jedna hebrejská historka vypráví o velmi moudrém a bohabojném rabínovi, který se jednou večer po celém dni stráveném studiem knih o dávných proroctvích rozhodl, že podnikne dlouhou vycházku.

Když tak pomalu kráčet opuštěnými ulicemi, potkal strážníka, který křížoval dlouhými, rozhodnými kroky ulici před domem bohatého statkáře, sem a tam a zase tam a sem. „Kvůli komu se tady procházíš?“ zeptal se ho zvědavě rabín. Strážník mu řekl jméno svého pána. A po chvilce se zeptal strážník rabína: „A kvůli komu se tady procházíš ty?“

A touto otázkou, která se hluboce vryla rabínovi do srdce, končí tento krátký příběh.

A jak je to s tebou? Kvůli komu se vydáváš na své denní cesty? Komu jsou určeny všechny tvé kroky a starosti dnešního dne? Pro koho nebo pro co žiješ?

Můžeš žít jen pro někoho. Při každém dnešním kroku si opakuji jeho jméno. Zjistíš, že ještě nikdy jsi neměl tak snadný den.

Karavana v poušti

Jeden mocný panovník přecházel poušť s velkou karavanou, která nesla jeho pohádkový poklad.

V půli cesty jeden z velbloudů nesoucích zlato a drahé kamení vysílením upadl a už nevstal. Truhlice, kterou nesl na zádech, spadla na zem a vysypala se do písku.

Král se nechtěl zastavovat, neměl ani jinou truhlici a všichni ostatní velbloudi byli tak naloženi, že už by stejně víc neunesli. Napůl mrzutě a napůl velkomyslně řekl dvořanům a vojákům, ať si z vysypaných drahokamů a perel vezmou, co unesou.

Ti se hned chtivě vrhli do písku na kořist. Král však pokračoval dál.

Náhle si všiml, že přece jen za ním někdo pořád jde. Otočil se a uviděl jednoho ze svých dvořanů, který za ním běžel, celý zpocený a udýchaný.

„Tys tam nezůstal a nic sis nevzal?“ zeptal se ho král.

Mladík důstojně a hrdě odpověděl: „Já jdu za svým králem.“

Aktivita

Ovečky a pastýř

Skupina vybere ze svého středu pastýře, který má za úkol pomoci ovečkám do ovčince. Ovečky jsou v herním poli (asi 15×15 m) a mají zavázané oči. Pastýř stojí mimo herní pole, vidí a může pouze bečet. Cíťslavcem „bé“ má za úkol navigovat ovečky do ovčince, který představuje kus lana položený na zemi do tvaru písmene U. Před hrou má skupina čas cca 10 min na domluvu strategie a volbu pastýře. Pak ovečkám zavážeme oči a rozmístíme je libovolně v herním terénu. Pak tam umístíme i ovčinec. Pastýř nesmí vstupovat do hracího pole.

Paprsek ve tmě

Ve členitém terénu natáhneme mezi stromy šňůru dlouhou asi 100 m. Trasu vedeme přes překážky, mezi stromy, houštím, přes kameny v různé výši od země až do výše očí. Trasa má končit na nějakém hezkém, zajímavém místě a konec musí být výrazně označen. Hráčům zavážeme oči a položíme jim ruce na šňůru. Hráči by trasu neměli předem vidět. Můžeme na trasu pouštět jednotlivce nebo celou skupinu. Při průchodu trasou musí hráči mlčet.

Literatura

KKC 1700–1748 Povolání člověka k blaženosti.

KKC 2337–2350 Povolání k čistotě.

KKC 2360–2379 Manželská láska.

Raniero Cantalamessa: Panenství, Karmelitánské nakl. 1993

W.A.Trobisch: Měl jsem rád jedno děvče, Signum Unitatis 1991

Christian Feldmann: Sny začínají žít, Signum Unitatis, 1991

Písničky

Dnes tebe volá Pán

Kudy mám jít

Věřím, že voláš mě, ó, Pane můj

Úkol

Každý si může promyslet, co po něm Bůh chce dnešního dne, co je pro něj dnes Boží vůle.

5. Naděje – umění vidět dobro i uprostřed zla

Přijď království tvé

Žít v naději znamená umět vidět dobro uprostřed zla, snažit se jej podporovat v růstu. Naděje má svůj zdroj v Ježíšově zmrtvýchvstání.

**Ve světě je mnoho zla Řím 8, 19–23*

Určitě jste už slyšeli přísloví: Naděje umírá naposled. Jak si to vysvětlit? Je to pravda? Každý den ve zprávách, v novinách i kolem sebe slyšíme a vidíme spoustu zla. Pohádáme se s kamarády, něco se nepovede a my jsme v pokušení beznaděje a smutku. Pokud se zastavíme zde, vypadá to, že věříme v Boha, který jen umřel na kříži a ke zmrtvýchvstání už nedošlo. A to je moc velká škoda. Člověk ztrácí chuť do života, když před sebou nemá žádný cíl, když nemá proč žít. Stává se zahořklým a všechno vidí černě. Když před takového člověka položíte bílý list papíru, na němž je uprostřed malá černá tečka a zeptáte se, co na něm vidí, odpoví: „Černou tečku.“

**Naděje pomáhá nést těžkosti Řím 8, 24–27*

Bez naděje člověk žít nemůže, neboť člověk je svou podstatou bytostí naděje, touhy a přání. Kdo je bez naděje, hrozí mu, že bude zachvácen zoufalstvím z nesmyslnosti. Platí to však i obráceně: i to nejhorší utrpení se dá snést, když na horizontu září světlo naděje.

**Máme žít s nadějí 2Kor 4, 16–5, 6*

Žít s nadějí vůbec neznamená, že budeme zavírat oči před zlem. Spíš to znamená, že se budeme snažit hledat v každé situaci to, co je dobré a co je znamením života. Nejen v situaci, ale i v člověku, třeba právě v tom, který nám leze na nervy. 2Kor 4, 7–12

**Pramen naší naděje je Ježíšovo zmrtvýchvstání Řím 8, 28–39*

Žít s nadějí znamená věřit, že tento svět byl stvořen jako dobrý a že k dobrému také směřuje. Pramen tohoto pohledu je v Ježí-

šově zmrtvýchvstání. On přemohl smrt, největší zlo, které nám hrozí a ukázal, že je mocnější. Ukázal smysl utrpení a učí nás milovat. 1Kor 15, 20–28

Žít v naději znamená každý den hledat tyto stopy Ježíšova zmrtvýchvstání. Je to úžasné dobrodružství a občas je to napínavé jako vykopání pokladu. Bůh nám dal Ježíšovým vzkříšením zásadní naději, která nemůže být omezena hranicemi světa.

Kde naše ruce nedostačují a naše kroky se opožďují – ne z pohodlnosti, ale z naší nedostatečnosti – tu nám Bůh dopřává svobodu, abychom si navzájem řekli slovo naděje. Když Bůh, který stále znovu tvoří, toto slovo naděje splní, pak budeme jako ve snách. Pak budou naše ústa plná smíchu a náš jazyk plný jásotu. (žalm 126)

Příběhy

Co odvál vítr

Na trávníku v městském parku se pod hřejivým jarním sluncem objevily zubaté a silné listy pampelišky. Jedna z nich vystavila na odiv nádherný žlutý květ, nevinný, zlatý a zářivý jako květnový západ slunce. Po nějaké době se květ změnil v lehoučkou kouli, ozdobenou chundelatým pápěřím, které na tenkých nožkách vyrůstalo ze semínek tísnicích se v kulatém středu.

A co se malá semínka napřemýšlela! Kolik snů jim přinesl večerní vánek, když si první cvrčkové zkoušeli své serenády.

„Kde budeme klíčit?“

„Kdo ví?“

„To ví jen vítr.“

Jednou ráno se neviditelné a silné prsty větru zmocnily lehoučké koule. Semínka se s ním rozlétla na svých padáčkách.

„Sbohem... sbohem,“ loučila se semínka.

Většina z nich dopadla na dobrou půdu záhonků a luk, ale jedno, to nejmenší, jen kousek popolétlo a svůj krátký let skončilo v prasklině betonového chodníku. Vítr a déšť tam nanesl trochu prachu, tak ubohého ve srovnání s dobrou, hutnou zemí trávníku.

„Ale všechno to tu patří jenom mně!“ řeklo si semínko. Dva-krát se nerozmýšlelo, pořádně se zavrtalo a hned se dalo do zapouštění kořínků.

Před prasklinou v betonu stála kulhavá a počmáraná lavička. Právě na ni si často sedal jeden mladík. Vypadal utrápeně a neklidně těkal pohledem sem tam. Srdce mu zastíraly černé mraky a ruce měl pořád zaťaté v pěsti.

Když zpozoroval, jak si dva zubaté jasně zelené lístečky razí cestu betonem, hořce se usmál: „Nedokážeš to! Jsi jako já!“ A zašlápl je zpátky.

Ale druhý den uviděl, že se lístky znovu zvedly a místo dvou byly čtyři.

Od toho okamžiku už od tvrdohlavé a odvážné rostlinky nedokázal odtrhnout oči. Za několik dní vyrazil květ. Byl jasně žlutý jako výkřik štěstí.

Poprvé po tak dlouhé době sklíčený mladík ucítil, že se nevo- le a hořkost, která ho uvnitř tížila, začíná rozplývat. Zase zvedl hlavu a zhluboka se nadechl. Rukou sevřenou v pěst pořádně bouchl do opěradla lavičky a vykřikl: „Ale jistě! My to dokáže- me!“

Chtělo se mu plakat i smát. Prsty pohladil žlutou hlavičku květu.

Rostliny vnímají lásku a dobrotu lidských bytostí. Pro malou a odvážnou pampelišku bylo mladíkovo pohlazení tou nejkrás- nější věcí na světě.

V obchodě

Jednomu chlapci se zdálo, že se ocítl ve velkém obchodě. Za pultem jako prodavač stál anděl.

„Co tu prodáváte?“ zeptal se kluk.

„Všechno, co si přeješ,“ odpověděl krátce anděl. Chlapec začal vypočítávat svá přání.

„Přál bych si, aby skončily všechny války na světě, aby byla všude spravedlnost, abychom byli snášenliví a velkodušní k cizincům, aby bylo v rodinách víc lásky, aby měli všichni práci, abychom v církvi měli k sobě blíž a ...“

Anděl ho přerušil: „Je mi líto, chlapče. Ty jsi mě špatně pochopil. My neprodáváme plody, my prodáváme jenom semena.“

Kdy končí noc

Starý rabín se jednou zeptal svých žáků, podle čeho se pozná okamžik, kdy končí noc a začíná den.

„Snad podle toho, že se snadno rozezná pes od ovce?“

„Ne,“ řekl rabín.

„Když poznám datlovník od fíkovníku?“

„Nikoliv,“ odpověděl rabín. „A jak je to tedy?“ ptali se ho žáci. Rabín odpověděl: „Je to tehdy, když poznáš bratra nebo sestru, díváš-li se na nějakou osobu. Do té chvíle byla ještě ve tvém srdci noc.“

Moudrost

„Naučili jsme se létat jako ptáci, plavat jako ryby, ale nenaučili jsme se umění žít jako bratři.“

Martin Luther King

Aktivita

Rozjímání jako fotografie. Utvoří se dvojice – jeden vede druhého, který má zavázané oči a ten s otevřenýma očima mlčky hledá něco v okolí, co je pro něj symbolem naděje (asi 5 obrázků). Vždycky, když to najde, rozváže tomu druhému oči a nechá jej se na to chvíli dívat. Pak se role vymění a nakonec si sdělí dojmy (ve dvojicích i jako skupina).

Pantomimické předvádění pocitů – naděje, beznaděj, smutek, zoufalství ... – nejdříve rozdat kartičky s těmito pocity. Potom vždy jeden předvádí a ostatní hádají, o jaký pocit jde. Cvičení jako důkaz toho, že i naše mimika a gesta mluví. Naděje je z nás vidět, nebo taky ne.

Přírodním znamením naděje je jaro. Vše se probouzí k životu a je kolem nás plno zeleně. Zadáme asi deset slov, které se k jaru a naději vztahují a necháme čas k tomu, aby z nich mohli vytvořit báseň.

K tomu, abychom byli lidmi naděje, uměli objevovat dobro v druhých lidech, je potřeba vědět o dobru v nás. – viz hra Tvůj

zvláštní dar – Canfield, J.: – Siccone, F.: Hry pro výchovu k odpovědnosti a sebedůvěře, Praha, Portál 1998, s. 121.

Účelem tohoto cvičení je, aby si děti uvědomili, že každý z nich je jedinečnou individualitou, a přestože máme mnoho společného, neexistují dva přesně stejní lidé.

Každý máme svou osobnost, svou vlastní kombinaci vlastností a vloh a každý přinášíme svůj vlastní příspěvek svým rodinám, přátelům a společnosti.

Postup

1. Dětem vybereme předmět, který nějakým způsobem symbolizuje jejich hodnotu nebo vlastnost. Tento předmět každému z nich dáme.

2. Diskutujte s nimi o tom, jak může nějaký předmět symbolizovat hodnotu, jako například srdce lásku, meč závazek, diamant čistotu, šašek humor, taktovka tvořivost, hudební nástroj harmonii atd.

3. Několik obecných symbolů můžete nakreslit na tabuli a požádat děti, aby diskutovali o tom, co si představují. Mohou navrhnout předměty, které symbolizují nebo představují radost, soucit, odvahu...

4. Nechejte děti, aby se pohodlně usadili a zavřeli oči. Požádejte je, aby se pomocí několika hlubokých nadechnutí uvolnili a představili si toto...

Představte si, že otevíráte dveře a vycházíte ven:

– Vidíte, že vycházíte na velikou travnatou plochu.

– Když se rozhlédnete, vidíte kolem sebe jasné světlo, svěží barvy, trávu, oblohu, slunce.

– Cítíte, jak vám do obličeje povívá lehký větřík.

– A cítíte vůni trávy a květin.

– Ted' si uvědomte, že se máte vydat na zvláštní cestu za zajímavým dobrodružstvím.

– Abyste se dostali tam, kam jdete, budete potřebovat speciální dopravní prostředek.

– Podíváte se vzhůru a uvidíte zvláštní, kouzelný létající koberec, který se najednou objevil na nebi a snáší se na zem vedle vás.

– Když je těsně nad zemí, zastaví vedle vás, abyste na něj mohli snadno vstoupit, vkročíte na něj a usadíte se.

– Koberec zase vzlétne, cítíte, jak vás zdvíhá, jak se zvedáte nad zem a jak vás koberec nese výš a výš. Můžete dokonce cítit, jak se při stoupaní nad zem ochlazuje vzduch.

– Zjišťujete, že se cítíte bezpečně – víte, že nemůžete spadnout ani se poranit.

– Když se rozhlédnete kolem sebe, uvidíte, jak je teď na zemi všechno maličké.

– Jak letíte na svém kouzelném koberci čím dál výš, začínáte se přibližovat k veliké hoře.

– Kouzelný koberec vás nese k místu, kde se dá přistát.

– Toto místo je velice zvláštní – téměř jako velká jeskyně. Její stěny jsou pokryty krystaly, které připomínají drahokamy a ve světle se lesknou. Je to děsivé!

– Uvědomíte si, že tohle je domov Moudrého starce.

– Začnete pociťovat jeho přítomnost.

– Moudrý stařec se objeví a bude držet malou zlatou skříňku. Uvnitř této skříňky bude zvláštní dar, jen pro vás.

– Nejprve vás uchvátí nádhera skříňky. Než ji otevřete, uvědomte si, že věc uvnitř představuje dar, kterým jste vy pro svět.

– Začnete skříňku otevírat a uvidíte dar. Vyjmete ho ze skříňky, budete ho držet a dotýkat se ho. Až ho ucítíte v rukou a prohlédnete si ho ze všech stran, bude vám čím dál tím jasnější propojení mezi tímto předmětem a darem, kterým jste vy.

– Pak vás Moudrý stařec vyzve, abyste se naprosto svobodně ptali na všechno, co chcete o tomto daru vědět, nebo abyste mu v této chvíli řekli, cokoli chcete (minutová odmlka).

– Nyní si začínáte uvědomovat, že je čas odletět, a poděkuje Moudrému starci za tento zvláštní dar. Víte, že ho můžete kdykoliv navštívit, a pro tuto chvíli se s ním rozloučíte.

– Dar uložíte do skříňky a vezmete si ho s sebou.

– Vráťte se k východu z jeskyně a nasednete zpět na kouzelný koberec.

– Až ucítíte, že vás koberec odnáší pryč – ven z jeskyně a okolo hory do otevřeného prostoru a zpět na zem – můžete o tomto zvláštním daru přemýšlet. Brzy zjistíte, že se blížíte

zpět k travnaté louce, odkud vás koberec odnesl, a jemně přistáváte.

– Sestoupíte z kouzelného koberce a vezmete si svůj dar s sebou.

– Vidíte, jak kouzelný koberec letí pryč. A pak se cestou časem a prostorem vrátíte zpět do místnosti a do současnosti.

5. Poté, co všichni otevrou oči, požádejte je, aby se několikrát zhluboka nadechli a protáhli si ruce i nohy.

6. Nechejte je nakreslit obrázek daru, který dostali od Moudrého starce a rozdělte je do skupinek, v nichž mohou o kresbách i prožitku diskutovat.

Literatura

KKC 1817–1821

Víra a naděje. In: Znamení pouště, Řím, KA 1971, s. 177.

Brantschen, J. B.: Proč nás dobrý Bůh nechává trpět, Scriptum, 1994, 76 s.

Písničky

Hosana I Až na kříž

Neskládejte v mocné naději

Pán vstal

Volám haleluja

Zpívej aleluja

Hosana II Do tvých starostí

Můj Bůh je můj štít

On je Pán

Světlem běžím dál

Praktické důsledky

Celodenní hra: ve všech situacích mít snahu najít něco dobrého a večer si o tom společně popovídat.

6. Štěstí – naše naplnění

Chléb náš vezdejší dej nám dnes

Každý člověk touží po štěstí. Štěstí je něco, co všichni hledáme a co stojí mezi našimi nejhlubšími touhami. I Bůh usiluje o to, abych byl šťastný. Proto se o něj mohu modlit v modlitbě Páně. Štěstí znamená myslet na štěstí druhých stejně jako na své.

**Co to vlastně znamená být šťastný? Lk 1, 46–49*

Zamysleme se nad tím, jak se cítíme, když jsme šťastní. Co prožíváme? Vzpomeňme si na chvíle, kdy jsme prožívali štěstí. Jaké to bylo?

Štěstí je stav, ve kterém mám něco, po čem velmi toužím. Pociťuji při něm radost, pokoj, naplnění. Mám radost z toho, že jsem. Nechci, aby mé štěstí skončilo. Štěstí člověka neznamená, že nemá žádné těžkosti, problémy, ani to, že neprožívá bolest. Radost z dosažení vytoužené hodnoty zvítězí nad těžkostmi, které ho potkávají při úsilí o to, co ho dělá šťastným. Aby člověk dosáhl toho, po čem touží, je často schopen velkých obětí.

Aktivita: radost a vděčnost, barvy štěstí.

**Které věci nám přinášejí štěstí? Mt 9, 2–7*

Mnoho věcí může udělat lidi šťastnými. O nejzákladnější z nich prosíme pokaždé v modlitbě Otčenáše: Chléb náš vezdejší dej nám dnes. Chléb představuje základ mezi věcmi, které potřebujeme i pro to, abychom byli šťastni. Můžeme přemýšlet o tom, které jsou ty další. Řekli jsme si, že šťastný je člověk tehdy, jestliže má to, po čem touží. Po kterých věcech lidé nejvíce touží? Přinášejí jim tyto věci skutečné štěstí? Můžeme vidět, že různé věci přinášejí lidem různě hluboké a také rozdílně trvající štěstí. Vidíme, že některé věci přinášejí pouze chvilkové uspokojení, jiné mohou udělat člověka šťastným na celý život. Zkusme je seřadit: Čím jsou věci, po kterých toužíme, pro nás skutečně důležitější, tím je naše štěstí trvalejší a hlubší, když se s nimi setkáme a když je objevíme u sebe.

Aktivita: žebříček hodnot.

**Nejhlubší důvod štěstí Lk 4, 16–21*

Jako poslední, nejhlubší a nejtrvalejší důvod našeho štěstí, je přátelství s Bohem. On nás stvořil k tomu, abychom byli šťastni. Jeho otcovství, které nám dává bezpečí, poskytuje pochopení našich problémů a dává sílu k druhému nejdůležitějšímu zdroji našeho štěstí – životu pro druhé. Tyto dvě věci mohou naplnit život člověka, i když jinak třeba strádá. Je to velmi náročné, ale tato nabídka je pro nás stále otevřená. O tom také pojednává tématko o povolání.

**Jak můžu dosáhnout štěstí? Co mám pro to udělat?*

Mt 6, 19–21. 10, 39. 19, 27–30

Podívejme se na nejdůležitější věci v našem žebříčku, jak dosáhnout těch nejdůležitějších věcí: být dobrým kamarádem, žít v přátelství s Bohem. Cesta k tomu nejhlubšímu štěstí je hledání a odpovídání na to, co od nás Bůh chce. Každý z nás u sebe může najít spoustu dobrých vlastností, ze kterých můžeme mít radost a které můžeme použít k dosažení našeho cíle – využít je pro druhé. Kdo nám poradí, jak a kdo nám s tím pomůže? Můžeme o tom přemýšlet. Kamarádi, rodiče, duchovní rádce, kněz, pěkná knížka, pěkný film, bible, Boží přikázání, Bůh sám. A tady jsme u toho nejdůležitějšího: u přátelství s Bohem. Chci-li dobrý a živý vztah k Bohu, co pro to musím udělat? Bůh přichází první, on stojí o to uzavřít se mnou přátelství, ale nechává mi svobodu. Je na mně, jak mu odpovím. Chci-li žít s Bohem v přátelství, musím mu odpovědět. Jak? Jsou různé způsoby. Na prvním místě je modlitba. Jestliže chci být někomu blízko, rád s ním často mluvím a často mu také naslouchám. Svůj souhlas s jeho vůlí mohu dát také dobrým životem a snahou o něj. Toto je základ toho, co mohu udělat ze své strany pro přátelství s Bohem. Můžeme si být vědomi toho, že Bůh chce, abychom byli šťastni i tady na zemi a pomáhá naši snaze a vede nás ke štěstí. Záleží hodně na nás, jak se mu svěříme.

**A ještě na závěr*

Štěstí je zvláštní věc. Přichází tehdy, když je nečekané. Kdo se honí za štěstím, nedosáhne na něj, a ten, kdo přestane myslet sám na sebe a zaměří se na někoho kolem sebe, se v této chvíli

se štěstím setká. Přesně tak, jak to říká Kristus: „Kdo chce svůj život zachránit, ztratí ho a kdo svůj život pro mne ztratí, zachrání ho.“ Lk 9, 23–25

Problematická místa k diskusi

Proč nejsou všichni lidé na světě šťastni?

Mohou být šťastni lidé, kteří trpí nedostatkem nezbytných věcí pro život? (Hladomor, slumy, AIDS)

Může být člověk šťastný bez ostatních?

Jak moc závisí štěstí druhých také na mne? Mohu někoho učinit šťastným?

Příběh

„NĚJAKÉ OTÁZKY?“ Výzva, která zaznívá na konci přednášek a dlouhých schůzí v okamžiku, kdy jsou posluchači předávkování informacemi a stejně už nezbyvá čas. Ta výzva má naznačit, že je řečník vstřícný, ale když se opravdu zeptáte, tak řečník i publikum se na vás nenávistně podívají. A nějaký cvok, nějaký svědomitý trouba, se vždycky na něco zeptá. A řečník vždycky odpoví. A to tím, že zopakuje většinu z toho, co už řekl.

Ale když zbývá trochu času a odpovědí na tu výzvu je chvíle ticha, obvykle položím tu nejzávažnější otázku ze všech: „Jaký je smysl života?“

Člověk nikdy neví. Třeba odpověď někdo zná, a já bych o ni opravdu nerad přišel jen proto, že jsem měl zábrany se zeptat. Jenže když se zeptám, obvykle se to chápe jako taková recese – lidi se zasmějou, přikývnou a začnou si skládat věci.

Jenom jednou jsem tu otázku položil a dostalo se mi vážné odpovědi. Odpovědi, kterou v sobě dodnes nosím.

Nejdříve ale musím říci, kde se to stalo. Bylo to v Řecku. Blízko vesnice Gonia je na skalnatém pobřeží zálivu na ostrově Kréta pravoslavný klášter. Vedle něj stojí na pozemku, zapůjčeném klášterem, ústav zabývající se mírem a porozuměním mezi lidmi, zvláště pak porozuměním mezi Němci a Kréťany. To místo je nad letištěm v Malme, kde němečtí výsadkáři provedli invazi na Krétu a vesničané na ně zaútočili vidlemi a noži. Odplata byla strašná. Obyvatelé celých vesnic byli postaveni do řady a zastřeleni. Vysoko nad ústavem je hřbitov s jediným kří-

žem označujícím hrob krétských partyzánů. Na druhé straně zálivu je malý hřbitůvek německých výsadkářů. Oba památníky jsou umístěny tak, aby je všichni mohli vidět a nikdy nezapomněli. Nenávist byla jediná zbraň, kterou Kréťané měli, a mnozí slíbili, že se jí nevzdají. Do nejděší smrti ne. Odpověď na to je ten ústav a muž, který ho založil – Alexander Papaderos. Doktor filosofie, ale i syn téhle země. Na konci války se domníval, že Němci a Kréťané se mají od sebe co naučit. Že mohou být příkladem. Protože kdyby si dokázali odpustit a vytvořit poctivé vztahy, pak by to mohli dokázat i lidé jinde. Papaderosovi se to podařilo. Ústav se stal skutečností a v podstatě odtud pocházely smysluplné vztahy mezi oběma zeměmi.

Účastnil jsem se dvoutýdenního semináře o řecké kultuře v tomto ústavě. Vedli ho vzdělanci a odborníci ve svých oborech pozvaní z celého Řecka. Poslední dopoledne na závěr vstal Papaderos ze své židle vzadu, přišel dopředu a jeho pohled zaletěl přes záliv k železnému kříži německého hřbitova. Pak se otočil a pronesl tu rutinní výzvu: „Jsou nějaké dotazy?“

Sál zalehlo ticho. Ty dva týdny nanesly otázek na celý život, ale v ten okamžik bylo ticho.

„Žádné otázky?“ Papaderos pročešával sál pohledem. A tak jsem se zeptal:

„Doktore Papaderos, jaký je smysl života?“

Následoval obvyklý smích a lidé se začali vrtět jako před odchodem.

Papaderos zvedl ruku, uklidnil sál, dlouho se na mně díval a očima se ptal, jestli to myslím vážně. Z mých očí vyčetl, že ano. „Odpovím vám na vaši otázku.“

Ze zadní kapsy kalhot vytáhl peněženku z kůže, zalovil v ní a vytáhl malé kulaté zrcátko velikosti asi pětikoruny. A řekl tohle:

„Když jsem byl malý chlapec, za války, byli jsme velmi chudí. Jednoho dne jsem našel na silnici střepy rozbitého zrcátka. Havaroval tam německý motocykl.“

Snažil jsem se najít všechny kousky a dát je dohromady, ale nešlo to, a tak jsem si nechal ten největší. Tenhle. O kámen jsem si ho obrousil dokulata. Začal jsem si s ním hrát a fascinovalo

mě, že můžu odrážet slunce do tmavých míst, kam se nikdy nedostane – do hlubokých děr a štěrbin, do tmavých komůrek. Hrál jsem takovou hru – dostat světlo do těch nejnepřístupnějších míst, jaká najdu.

Zrcátko jsem si nechal, a jak jsem vyrůstal, vždycky jsem ho, když jsem neměl co na práci, vytáhl a v té hře jsem pokračoval. Když jsem dospěl, pochopil jsem, že to není jenom dětská hra, ale způsob, jak naložit se svým životem. Pochopil jsem, že já nejsem to světlo ani jeho zdroj. Ale světlo – pravda, porozumění, poznání – tu je a na mnoha temných místech zasvítí jediné tehdy, když je tam odrazím. Já jsem jen úlomek zrcadla, jehož tvar a provedení neznám. Nicméně s tím, co mám, mohu odrážet světlo na tmavá místa tohoto světa – na tmavá místa v lidských srdcích – a něco v některých lidech změnit. O tohle mně jde. To je můj smysl života.“

A pak vzal opatrně do ruky své zrcátko, zachytil jím zářivé denní světlo, které sem dopadalo oknem, a odrazil je na můj obličej a na ruce složené na stolku.

Přísaha

Kdysi dávno jeden čínský císař vyslovil slavnostní přísahu:

„Podrobím si všechny své nepřátele a zničím je.“

Po nějaké době ho překvapení poddaní uviděli, jak se prochází po zahradách se svými úhlavními nepřáteli a klidně si s nimi povídá a směje se.

„Copak jsi nepřísahal, že zničíš všechny své nepřátele?“ ptal se udiveně jeden z dvořanů.

„Vždyť jsem je také zničil,“ odpověděl císař. „Všechny jsem učinil svými přáteli.“

Pampelišky

Jeden člověk se rozhodl, že se bude starat o trávniček před domem, ve kterém bydlel, a vypěstuje tam pravý, anglický trávnik. Věnoval tomu každou volnou chvíli. Už byl skoro u cíle, až si jednou na jaře všiml, že se v jeho trávníku uchytilo několik pampelišek, které hned vystrčily zářivě jasné květy.

Nelenil a šel je vytrhat. Ale nic naplat, každý den se objevilo několik dalších žlutých květů.

Koupil na ně silný jed. Nezabral.

Od toho dne se jeho život stal ustavičným bojem proti urputným žlutým kvítkům, kterých každé jaro přibývalo.

„Co mám s nimi dělat?“ ptal se zoufale manželky.

„Zkus je začít mít rád,“ odpověděla mu klidně. Zkusil to. Po nějakém čase mu zářivě žluté květy začaly připadat jako umělecké dílo zdobící smaragdový trávník.

Od té doby žil šťastně.

Hry a aktivity

Radost a vděčnost

(Cvičení z knihy Soni Hermochové: Hry pro život 2, Portál 1994, str. 77)

věk: od 10 let, délka: 40 min

pomůcky: papír, tužka, dopisní obálka

otázka: Co mě v poslední době potěšilo? Kdy jsem se cítil šťastný? Způsobil mé štěstí někdo druhý? Někdo mi něco pěkného udělal, řekl? Jak jsem se cítil? Napište dva krátké děkovné dopisy tomu, kdo způsobil vaše štěstí. Popište, z čeho jste měli radost, jak k vašemu štěstí přispěl adresát. Oslovte adresáta, napište do dopisu i datum a podepište ho (20 min). Dopisy se nakonec čtou.

Vyhodnocení: Chtěl bych dopisy skutečně odeslat?

Je těžké poděkovat?

Co bylo pro mne v uplynulém roce největším štěstím?

Barvy štěstí

Pomůcky: barvy, papíry, délka 30 min

Děti mají za úkol znázornit štěstí barvami a tvary (nemusí to být konkrétní tvary). Jejich úkol je pokrýt celý papír barvami, nesmí zůstat ani kousek nepomalovaný. K malování je možno použít ruce, papíry, větvičky, houbičku apod. záleží na fantazii.

Žebříček hodnot

Můžeme s dětmi sestavit seznam věcí, které nás mohou udělat šťastnými a seřadit je podle důležitosti: Co je pro mne důležitější? Co je trvalejší? Žebříček hodnot může vypadat např. takto:

Jídlo, odpočinek, sledování televize, hra s kamarády, být zdravý, žít v dobré rodině, poznávat svět kolem sebe, mít dobrého a věrného kamaráda, kterému mohu svěřit tajemství, udělat dobrý skutek, být dobrým kamarádem pro ostatní, být Božím přítelem. Nejdříve může sestavovat každý sám, potom se o to pokusíme společně.

Literatura

KKC: Především 2. článek třetí části: „Naše povolání k blaženosti.“ 1716–1724

Oscar Wilde: Pohádky (Sobecký obr, Slavík a růže)

V. E. Frankl: Úvod do logoterapie

R. Fulghum: Vše, co potřebuji k životu, jsem se naučil v mateřské školce

Písničky

Hlahol I: Mosty

Přítomnost

Kladivo

Není nutno

Přítomnost

Úkol

Zkusit udělat někoho šťastného alespoň maličností – zjistit, co mu chybí, a pomoci mu to získat.

7. Solidarita – náš prostor pro dary

Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme naším viníkům

Solidarita znamená, že jsme všichni na jedné lodi a vezeme si poklad. Solidarita je umět rozdávat a nechat se obdarovávat tak, aby naše poklady rostly.

**Boží milosrdenství k nám Mt 18, 23–35*

Bůh nám z lásky daroval život. Přijal nás za své děti. Tím také za nás dobrovolně přijal odpovědnost. Přestože první lidé se od Boha odvrátili a hříchem ho vypudili od sebe a otevřeli místo pro zlo, Bůh zůstal lidem věrný. V Bibli můžeme sledovat dějiny spásy, kdy Bůh vede lidi zpět k sobě. Není mu lhostejná naše spása – náš věčný život s ním. Nakonec posílá svého Syna, aby se stal člověkem a svou smrtí nás zachránil. Bůh nám odpouští také hříchy a dává možnost nápravy toho, co je zkažené.

**Všichni jsme na tom podobně Jan 8, 1–11*

Jsme na jedné lodi. Jsme určitým způsobem stejní. Každý má jednu hlavu, dvě ruce, schopnost vytvářet přátelství, schopnost myslet a rozhodovat se. Každý z nás je nějakým způsobem poznamenan zlem a občas něco pokazí. Každý z nás potřebuje Boží milosrdenství a odpuštění, protože sami nejsme schopni se vysvobodit z hříchů. Bůh o tom ví a je připraven nám odpustit a pomoci nám. Kdo zakouší vlastní slabost a Boží odpuštění, učí se odpouštět. Každý z nás tíhne k dobru, protože jsme stvořeni pro lásku a to máme vepsáno do srdce. A tak jsme tu, slabí a maliččí, sami od sebe neschopni ničeho, ale s velkým posláním milovat.

Všichni jsme také od Boha dostali zemi, abychom na ni žili a využívali všech darů, které nám poskytuje.

** Každý jsme jiný – prostor pro dary*

Mt 25, 14–30; 1Kor 12, 12–31

I když jsme jeden druhému podobní, nemáme všichni stejný úkol a stejné možnosti. Každý máme jiné přednosti a jiné nedostatky. Je na nás, abychom správně pochopili, jak máme užívat toho, co máme k dispozici a jak nejlépe budeme užiteční. Možná máme něco, co jiným chybí a zase nám schází něco, co užívají druzí. Naše rozdílnost dává prostor pro darovat a nechávat se obdarovávat. To je také naše největší štěstí: Děláme tím to, k čemu jsme stvořeni.

** Solidarita – naše odpověď na boží lásku a odpuštění*

Lk 10, 25–37

Tím, že máme každý trochu jiné dary od Boha, máme za druhé také odpovědnost. Když nebudeme používat svoje schopnosti i pro druhé, bude někdo strádat – naše schopnosti mu budou chybět. Nedostane dar, který máme pro něj.

Když pochopíme tuto základní myšlenku, pochopíme také naše povolání k solidaritě. Na naší plavbě je každý užitečný, každý má svůj úkol, své místo a své vybavení, aby ho mohl plnit. Ovšem nikdo z nás toho není schopen sám. Potřebujeme pomoc od Boha, který posílá i nás. Od něj se můžeme solidaritě učit. Dívejme se, jak on jedná s námi, a jednejme mezi sebou podobně. (milosrdný samaritán) Musíme se naučit pomáhat si, umět se rozdělit, umět přijmout pomoc, chápat a taky se snažit, aby mě druzí pochopili. Prostě sdílet to, co mám já s těmi ostatními. Jen tak můžeme doplout do cíle, jen tak můžeme správně pochopit smysl našeho života.

**Solidarita v každodenním životě Mt 25, 31–46*

Protože je svět zasažen zlem, toto obdarovávaní nefunguje tak, jak má. Malá část lidí má nadbytek a zbytek světa se topí v bídě. Ne každý se může najíst dosyta. Ne každý se může naučit číst a psát. Mnoho dětí musí tvrdě pracovat, aby mohly přežít. I za tyto lidi máme zodpovědnost a musíme hledat možnosti, jak jim pomoci. Ale také blízko nás je mnoho prostoru pro solidaritu. Přemýšlejme, pro koho jsou naše dary, komu mají pomoci. Kde se děje nespravedlnost, které máme zabránit, kde je někdo sám,

protože jsme ho neoslovili. Možná se zdá, že jsme příliš slabí na to, abychom mohli něco změnit k lepšímu. Bůh však pomáhá naší snaze, a také jsou zde další lidé, kteří se k nám mohou přidat a přispět svými dary. I oceán se skládá z malých kapek.

Co solidarita není: – Ukazovat jak jsem dobrý, pomáhat druhým a přitom zanedbávat své povinnosti.

– Myslet si: já jsem neschopný, nic neumím, nemám co dát druhým.

– Stejně taková kapička v moři, co zmůžu. Jo, to kdyby tak, jako já, mysleli všichni...

– No jasně, ty nic nemáš, ty jsi chudák, ale neboj se, na mě se můžeš spolehnout, já tě zachráním.

– Já nikomu pomáhat nemusím, já mám svých starostí dost.

Příběh

Míň než nic

„Řekni mi, kolik váží jedna vložka sněhu?“ zeptala se sýkorka holubice.

„Míň než nic,“ odpověděla holubice.

Sýkorka tedy vyprávěla holubici svůj příběh: „Odpočívala jsem na větvi borovice a začalo sněžit. Ne nějaká bouře, to ne, vložky se lehounce snášely na větev, pěkně pomaloučku. Protože jsem neměla co dělat, začala jsem počítat vložky, které dopadly na mou větev. Spadlo jich 3 751 952. Když pomalu a lehoulince dopadla ta, při které jsme došla k číslu 3 751 953, která vážila míň než nic, jak jsi řekla, větev praskla...“

Sýkorka dovyprávěla a uletěla pryč.

Holubice, která od dob Noemových představuje symbol míru, se na chvíli zamyslela a pak vyslovila svou myšlenku: „Možná, že chybí jen jeden člověk, aby na světě zavládl mír.“

Darovaná cibule

Ruský spisovatel Dostojevskij napsal povídku o jedné bohaté, ale hrozně lakomé ženě, která se hned po smrti dostala do pekla a byla uvržena do moře pekelných plamenů. Její anděl strážný začal horečně přemýšlet, zda by se nenašel nějaký důvod, pro který by mohla být spasena. Až si vzpomněl, že ta žena kdysi

dávno dala nějakému chudákovi cibuli, která jí rostla na zahradě, a řekl o tom Bohu.

Bůh se na anděla usmál: „Dobrá. Díky té zkoušce se může z pekla zachránit. Vezmi tedy cibuli a nakloň se nad ohnivě moře, aby se jí ta žena mohla chytit, a pak ji vytáhni ven. Jestli se ta žena bude pevně držet svého jediného dobrého skutku, dostane se do ráje.“

Anděl se naklonil nad ohnivě moře, jak to jen nejvíc šlo, a zavolal na tu ženu: „Rychle se chyť té cibule.“

Žena to udělala a vzápětí začala stoupat k nebi. Ale všiml si toho jeden z odsouzenců a popadl ji za šaty. Tak žena táhla i jeho. Další hříšník se chytil nohy toho prvního a stoupal s nimi. A tak se zakrátko vytvořila dlouhá řada – všichni stoupali k nebi díky tomu, že se ta žena držela cibule, kterou jí podal anděl.

Čerti se chytali za hlavu, protože se jim peklo vyprazdňovalo před očima.

Dlouhatánská fronta hříšníků dorazila až k nebeské bráně. Ale ta žena byla opravdu nenapravitelně lakomá, a tak když uviděla, kolik hříšníků se jí drží, zlobně vykřikla: „Ta cibule je moje! Jenom moje! Pusťte mě...“ A v tom okamžiku se jí cibule rozpadla v ruce a žena i s celým zástupem spadla zpátky do ohnivého moře.

Před branou do ráje zůstal jen smutný anděl strážný.

Naplň své dlaně dlaněmi někoho jiného. A pevně je stiskni.

Zachráníme se společně. Nebo se nezachráníme vůbec.

Animace

Modlitba růžence

Modlíme se v kapli nebo v nějaké místnosti tak, aby tam byl volný prostor, někde, kde vidí všichni. Někdo čte úryvek z PS a za koho se modlíme následující desátek.

Jiný hlas čte to ostatní, přitom další přináší věc napsanou v závorce.

1. Anděl Gabriel zvěstuje Panně Marii poselství.

Modleme se za všechny analfabety světa. (kniha)

Nechápu, mluvím o mně, myslím na mně. Oni vědí, co je pro mě lepší a co ne. A já?

Kdo jsem já? Tenhle velký svět, potřebuje mě vůbec?

Prosím vás všechny, kdo učíte děti číst a psát, kdo je učíte pochopit a dát správné jméno tomu, co je obklopuje: dělejte to s láskou, dělejte to v pravdě. Sdílejte se všemi lidmi poklad kultury, aby všichni cítili, že mají důležité místo v tomto světě.

2. Maria zpívá Magnificat: „Velké věci mi učinil ten, který je mocný.“

Modleme se za všechny, kteří byli zneužiti k prostituci. (kytara)

Kdo ví, odkud jsem přišla? Už si nevzpomínám. Byla jsem příliš malá, když mě odvezli. Byli hodní a bohatí, dali mi spoustu hraček a oblečení, a potom... hořkost, pláč, němý výkřik! Nemůžu zpívat, tančit, protože velké věci ve mně udělal hřích!

Vy, kteří každý den zpíváte Mariin Magnificat, zpívejte ho za mě, dejte mi váš hlas, proměňte moje mlčení ve zpěv.

3. Ježíš říká: „Nechte maličké přijít ke mně.“

Modleme se za všechny děti, které musí těžce pracovat. (hračka)

Je mi 17 let, jsem příliš unavený, cítím se starý. Už deset let pracuji každý den v této továrně. Neumím si hrát, cítím velkou zimu, protože neznám jak hřeje a hladí polední slunko.

Vy, kteří si hrajete s dětmi, vy, kteří se s nimi mazlíte, dělejte to srdcem, aby se neztratil údiv dítěte, jeho schopnost hrát si, jeho velký zápal pro hrad z písku.

4. Ježíš říká: „Ženo jsi svobodná od svojí nemoci.“ A položil na ni své ruce. Hned se narovnala a chválila Boha.

Modleme se za všechny, jimž se nedostává základních lidských práv. (černý šátek)

Jsem muslimka. Mám v sobě velký úsměv: nikdy ho nikdo neuvidí. Mé srdce je přikryté závojem, jako moje tvář.

Prosím vás, smějte se, smějte se za mě. Nechte vyjít ve svém srdci úsměvu také mou krásu, mou radost, mou schovanou důstojnost.

5. Ženy jdou ke hrobu, ale najdou ho prázdný, protože Ježíš vstal z mrtvých.

Modleme se za všechny lidi jakkoli zneužívané. (kámen)

Cítím bolest. Ptám se sám sebe: Vidím? Cítím? Chodím? ŽIJU!! Nebo jenom jsem. Jako kámen. Jako nějaká věc.

Vy, kteří řídíte svůj život sami, dělejte to s odvahou a věrností. Dělejte to pro mě. Tak bude můj život žít ve vašem. Váš zrak mi otevře široké obzory, váš sluch mi přinese radost z hudby. Vaše chůze mě dovede tam, kde mohu potkat a obejmout život.

Hry

Ostrov

Úkolem celé skupiny je dostat se na ostrůvek, který je vymezen např. pařezem, dlaždicemi apod., o rozměrech asi 60 × 60 cm. Nikdo ze skupiny se nesmí dotýkat žádnou částí těla země mimo ostrov po dobu 10 sekund. Podle obtížnosti můžeme ostrůvek zvětšit či zmenšit. Ke hře je dobré vymyslet legendu, např. o ostrově, ke kterému se blíží žraloci.

Společné jídlo

Nic netušící skupince svážeme před jídlem ruce k lanu tak, že mezi rukama sousedů, i mezi levou a pravou každého účastníka, je 30–50 cm podle schopností účastníků. Všichni jsou nakonec přivázáni k jednomu lanu. Přivazujeme je pomocí uzlů, které se nedají dále utahovat. Úkolem celé skupinky je najíst se, popř. jsou-li děti starší i nalít si čaj, či namazat chleby. Vypadá to velmi jednoduše, ale vyžaduje to dosti taktiky, domluvy i ohleduplnosti.

Literatura

KKC 1934–1948

Busch, W.: Život bez všedních dnů, s. 9–12

Quoist, M.: Bůh mě čeká – celá knížka, ale hlavně s. 63–66 (Příliš se obětujeme)

s. 67–73 Pane dej, a□ vyvíjím podvratnou činnost (pro animátory)

Úkol

Každý z účastníků chaloupky si vylosuje papírek se jménem jiného účastníka, kterého si ten den bude více všimnat a bude mu nenápadně pomáhat. Večer si můžete popovídat o tom, zda někdo svého „anděla strážného“ poznal.

8. Svoboda – pokušení – hřích

A neuved' nás v pokušení

Člověk se musí rozhodovat, jak má jednat. Každý člověk je původcem svých činů. Při rozhodování se nemůže za nic „schovat“. Má možnost volby mezi dobrem a zlem. Za tuto volbu je potom také každý sám zodpovědný. Člověk je povinen vyhýbat se příležitosti ke zlu.

**Svoboda člověka Dt 30, 15–20*

Člověk je jedinečná bytost s mnoha úžasnými vlastnostmi. Jednou z nich je to, že není vázán nutností jednat pudově, jako to dělají zvířata, ale může se rozhodovat svobodně. Znamená to, že často záleží jen na něm, co bude dělat dále, jak se rozhodne. Každý člověk má před sebou v životě nevyplněný prostor a záleží jen na něm, a jeho volbě, jak ho naplní. Různé možnosti, které má před sebou, poznává rozumem. Rozum je další obdivuhodný dar, který člověk má. Může jím poznávat svět a lidi kolem sebe, ale také smysl, který mají věci kolem něj. Může také poznat dobro a zlo.

** Hodnota lidských činů Mt 7, 17–19*

Člověk žije, proto musí nějak jednat. Každý čin má svou hodnotu – je dobrý nebo špatný. Má také neodvolatelnou platnost – stal se a již ho nelze zrušit. Je proto nutné, abych jednal správně, v souhlasu s řádem stvoření, a tedy s Boží vůlí. Ke snaze o správné jednání člověka mohou vést různé motivy: strach z postihu za chybné rozhodnutí, úsilí získat odměnu, snaha být dobrým člověkem, snaha být zajedno s Bohem pro jeho lásku.

Jsou i lidé, kteří si vůbec nepřipouštějí mravní rozměr svého jednání. To ovšem svědčí o tom, že si nejsou vědomi důstojnosti a velikosti člověka.

**Jak se rozhodovat Mt 7, 24–27*

Každý z nás se musí v životě neustále rozhodovat. Někdy to jsou maličkosti a jindy zase věci důležité. Při rozhodování

máme využívat rozum, kterým poznáváme možnosti, jak se rozhodnout. To ale není všechno. Máme ještě jiný dar, který nám pomáhá správně se rozhodnout. Tím darem je naše svědomí. To nám napovídá, jak se zachovat, a my ho máme poslechnout. Svědomí je pro nás nejdůležitější rádce. Postupem času, jak rosteme, jsou naše rozhodování stále náročnější. Abychom se uměli správně rozhodovat stále, musíme nechat růst i naše svědomí. Musíme si ho vychovávat. K tomu nám slouží rady a zkušenosti lidí kolem, kteří mají autoritu – rodičů, duchovního vůdce atd., naše vzdělávání, četba Písma sv., Katechismu a naše přemýšlení o tom. Hlas svědomí můžeme porovnávat s Písmem, naukou Církve, míněním ostatních lidí a snažit se nalézt pravdu pro každý čin. Měli bychom vychovávat sami sebe k určitosti v jednání, neutíkat od řešení problémů a učit se naslouchat svému svědomí. Důležité je pro nás, co nám říká svědomí před tím, než se rozhodneme, potom už může být pozdě.

**Pokušení Mt 4, 1–11*

Díky tomu, že lidská přirozenost je porušena hříchem, má člověk tendenci dělat i věci zlé. Zdají se nám lákavější, snadněji proveditelné, až potom často poznáme, že jsme se nechali oklamat. Toto lákání k vykonání něčeho zlého se jmenuje pokušení. Pokušení samo není hříchem. Nemusím být tedy nešťastný z toho, že cítím pokušení. Hříchem se stává ve chvíli, kdy já sám řeknu k pokušení své ano. Protože velmi často pokušení skončí hříchem, není moc rozumné se v pokušení dlouho zdržovat nebo vyhledávat situace, o kterých vím, že jsou s pokušením spojeny.

Pokušení jsou různě silná:

- blízké – zítra půjdu s kamarády do hospody a jistě vím, že se opiji – časově je to sice daleko, ale mám jistotu, že to dopadne špatně

- vzdálené – kamarád přede mě staví püllitr a vybízí k pití, ale já mám možnost odmítnout – časově je to sice teď, ale příliš mě to neváže

Mnohdy je ovšem jeho síla taková, že člověk neodolá. Proto je rozumné se pokušením vyhýbat. Při některých činnostech, které jsou dobré, se pokušení nevyhneme. (Jdu s kamarádem do

hospody, protože se chci svěřit s nějakým problémem.) Jsme ale vždy povinni zvážit, zda jsme schopni eventuálnímu pokušení odolat. Pokud však vím, že v situaci, která nastane, pokušení neodolám, nemohu a nemůžu se pro ni rozhodnout, protože se vlastně rozhoduji pro hřích, do kterého ta situace vede.

**Hřích*

Vědomé rozhodnutí udělat něco špatného je zásadní katastrofa v životě člověka. Hřích můžu udělat vlastně jen tehdy, když zapomenu na tu chvíli na Boha a všechno, co pro mne znamená, a zaměřím se místo něho na něco špatného. V té chvíli odmítám Boží lásku a nahrazuji si ji nějakou náhražkou. Zraňuje nejen nás samé, ale také solidaritu mezi lidmi.

K tomu, aby nějaké jednání bylo hříšné, je nutno:

- jednám vědomě a dobrovolně
- vím, že jednání, které plánuji, je nesprávné
- souhlasím s jednáním i přesto, že mi svědomí jasně říká, že je špatné
- předmět jednání je sám špatný, je v rozporu s mravním řádem a s Boží vůlí

Hřích může mít různou závažnost:

- těžký: zcela vědomé a dobrovolné přestoupení v důležité věci
- lehký: ne zcela vědomé nebo ne zcela dobrovolné přestoupení

Sv. Ignác z Loyoly říká: „V podceňování lehkých hříchů se často skrývá větší nebezpečí než v podceňování hříchů nejtěžších. Pekelný nepřítel není nikdy proti nám silnější, než když pracuje skrytě a potají.“

Problematická místa k diskusi

Determinismus – Bůh předem určuje, co já dělám.

Nesprávný postoj: Bůh sice předem ví, co já udělám, ale neurčuje to. Bývá problematické skloubit Boží vědění o tom, že se něco stane, a to, že Bůh danou věc neovlivní. Pomoci může chápání času – to, co je pro lidi rozprostřeno mezi bylo – teď – bude, je u Boha všechno „teď“. Člověk může myslet a jednat pouze v zajetí času, zatímco Bůh je mimo čas.

Rozdíl mezi lehkým a těžkým hříchem.
Nakolik je člověk svobodný při páchání hříchu.
Jak bojovat proti hříchu?

Příběh

Pierre Lefevre: Příběhy psané životem, s. 59 – Spálená bankovka, Portál 1995

V Africe je většina lidí velmi chudá. Ve velkém městě Abidžanu žije mnoho opuštěných dětí. Jejich rodiče sami nemají nic, nemohou je živit. A tak musí žebrot nebo krást.

V roce 1960 se začal mladý francouzský kněz, otec Martin, o tyto děti starat. Najal pro ně dům, který mladí lidé brzy pojmenovali „náš domov“.

Jednou chlapci přivedli k otci Martinovi nového kamaráda. Přišel z jedné tlupy kapesních zlodějů. Příští den přinesl nějaký muž pro nového chlapce dvacet marek. Byl to jeho podíl na poslední společné krádeži.

Chlapec chtěl peníze hned strčit do kapsy. Pak se ale sám sebe zeptal, jestli udělal správně. Šel k Pavlovi, vedoucímu chlapců v domově.

„Jsou to špinavé peníze,“ řekl Pavel, „nesmíš si je nechat.“

Zavolal si ostatní a zeptal se jich, co by se mělo s těmi dvaceti markami udělat. Jeden radil: „Půjďme na fotbal.“ Druzí chtěli jít raději do kina.

Pavel namítl: „Ale peníze nám nepatří.“

„Vrátíme je majiteli!“ zvolal jeden. Toho ale neznali.

Pavel rozhodl: „Jsou to ukradené peníze. Říkám vám, že to jsou špinavé peníze. Zničíme je.“

Všichni souhlasili. Pavel přinesl zápalky a bankovku zapálil.

Když to otec Martin slyšel, pomyslel si: „Nemám ani zbytečných pět marek navíc, abych pro něj koupil matraci na spaní.“

Druhý den přišel docela nečekaně dar pět set marek. Děti v tom viděly odměnu za to, že odolaly pokušení strčit si špinavé peníze do kapsy. Pro větší z nich našel otec Martin brzy práci. Když mu jeden z nich přinesl svůj první plat, prohlásil hrdě: „To jsou čisté peníze!“

Příběh o zlém vlkovi

Aleš, tři roky: „Vyprávěj mi pohádku o zlém vlkovi.“

Lída, deset let: „Ale ne, nejsou zlí vlci, jsou jen nešťastní vlci.“

Pokoušení

Žil jeden poustevník, který byl tak dokonalý, že už byl jednou nohou v ráji.

K životu nepotřeboval téměř nic. Přebýval v jeskyni vyhloubené v úbočí skalnatého kopce, na kterém si na nedělní oběd sbíral divoké plody, bobule a sem tam nějaký kořínek.

„Jak bych ho jenom mohl pokoušet?“ lámal si hlavu ďábel.

Sledoval ho, očichával jeho stopy, zkoumal ho od hlavy k patě, aby našel sebemenší slabé místo. Nic. Vztekle dupal, zuřil a klel. Až se rozhodl, že na něj zaútočí přímo.

Přišel k poustevníkovi, právě když si máčel kus tvrdého chleba v prameni vody, aby mu změkkl.

„Bud' zdrav“, pozdravil ďábel. „Víš, kdo jsem?“

„Ďábel“, odpověděl klidně poustevník.

„Bůh mi dovolil, abych tě pokoušel. Chtěl bych, abys spáchal těžký hřích.“

„Jen povídej“, odpověděl poustevník, „poslouchám.“

„Zabij někoho.“

„Ne. O tom se nebudeme bavit.“

„Tak přepadni nějakou ženu.“

„To je bestiální a nechutné. To nikdy neudělám. Jdi si po svých, ďáble. Nemáš fantazii.“

„Tak si aspoň lokni vína. To ani není hřích. Udělej mi to pro radost.“

Poustevník si povzdechl. „Tak dobře. Na jednom doušku není nic špatného.“

V rukou se mu okamžitě objevil džbán chladného a perlivého vína. Jednou si z něj upil. Nadechl se a dal si ještě.

„Hm“, zamručel si. „Je dobré.“ Dal si ještě jeden dlouhý doušek a řekl: „Je silné... je ďábelské!“

Přihloupě se rozesmál. Pak se znovu napil. Sotva se držel na nohou.

Po pěšince stoupala nahoru dívka.

„Dobrý den, svatý muži,“ pozdravila. „Přinesla jsem ti pár jablek a trochu chleba.“

Poustevník se s divokými výkřiky a zakalenýma očima vrhl na dívku. Popadl ji za vlasy a povalil ji na zem. Ubohá dívka ze všech sil křičela. Uslyšel ji její otec, který pracoval na poli a přiběhl k jeskyni. Poustevník vzal velký kámen a vši silou jím otce praštil.

Když se poustevník vzpamatoval, uviděl, že mu u nohou leží muž v tratolišti krve.

„Myslím, že je po něm,“ řekl se zadostiučiněním ďábel. Utrhl květ a strčil si ho do úst.

Poustevník se s hrůzou vrhl na kolena: „Panebože, co jsem to udělal?“

Ďábel odpověděl: „Měl jsi na vybranou tři zla a ty sis vybral to nejmenší. Díky tomu teď strávíš dlouhé dny v mé společnosti.“

Pohvizdoval si a s rukama v kapsách se vydal pryč. Po několika krocích se zastavil, otočil se, a jako by volal na starého známého, řekl: „No tak, poustevníku, jen pojď.“

Hry nebo jiné aktivity

Chyby, které se opakují

Věk: od 14 let. Doba: 45 minut. Pomůcky: Papír a tužka.

Vedoucí vyzve účastníky, aby se pokusili zjistit, kolik chyb už v životě „odložili“. Pohodlně si sedněte a přemýšlejte o tom, které chyby dnes již neděláte. Napište jejich seznam, napište i rok, kdy jste chybu přestali dělat (15 minut).

Pak najděte chronickou chybu, kterou stále opakujete. Napište jednu takovou chybu a položte si tři hlavní otázky:

1. Jaké výhody přináší mně či ostatním tato chyba?
2. Jakou cenu musím za tuto chybu platit? Pokud možno udejte příklad z vlastního života.
3. Kdy by bylo dobré přestat s touto chybou? (Za rok, za dva, za měsíc, ...)

(10 minut)

Utvořte trojice a sdělte si své poznatky. (5 minut)

Vyhodnocení:

Jak se mi cvičení líbilo?

Našel jsem snadno chybu, kterou již nedělám?

Která moje chyba je zvlášť úporná?

Jaký by byl můj život, kdybych ji nedělal?

Jak často se musím za chyby omlouvat?

Co si myslím o lidech, kteří se stále omlouvají za stejné chyby?

(Soňa Hermochová: Hry pro život 2, Portál 1994)

Dále tamtéž:

Hra 45 – Důsledky

Hra 68 – Co jsem raději neměl udělat

Literatura

KKC 1730–1802, 1846–1876

Jiří Skoblík: Přehled křesťanské etiky, 57–107,

Karolinum, 1997

Písničky

Hlahol 2: Ještěrka

Podvod

Jsem

Hlahol 1: Slzy tvý mámy šedivý

Praktické důsledky

Podněty pro zpytování svědomí nebo předsevzetí

– tento den se již nevrátí

– to, co dnes udělám, je neodvolatelné

– každý čin, den, je tedy velice závažný

– to, co udělám ve svém životě dnes, bude mít platnost navždy

(Samozřejmě s přihlédnutím k možnosti napravit to, co se stalo, lítostí, svátostí smíření, dobrými skutky, Boží milostí ...)

Úkol

Příprava na svátost smíření.

9. Smrt – setkání s Bohem tváří v tvář

Zbav nás ode zlého

Smrt je přechod do jiného života k Bohu Otci a je potřeba se na něj připravit, dělat dobro a ne zlo.

**Okamžik smrti*

Viděli jste už někdy, jak se z kukly stává motýl? Kukla musí prasknout a červíček, který v ní byl po celou dobu schovaný, se najednou ocitá na jiném světě. Musí umřít, aby se mohl narodit pro něco lepšího. Přechod z bezpečí kukly do světa, který nezná, jej také něco stojí. Podobně je tomu i s námi – v okamžiku narození i v okamžiku smrti. Přicházíme na svět, o kterém nic nevíme, který je pro nás tajemstvím.

Zažili jste smrt někoho blízkého? Byli jste sami v nebezpečí smrti? Jak jste se chovali? (Nechat je vyprávět a přidat vlastní zkušenost.)

**Co bude po smrti? Jan 11, 1–43*

Co bude po smrti, to nikdo z nás nezažil. Ale my křesťané máme výhodu. Věříme, že tělesnou smrtí nepřestáváme žít. Věříme, že smrtí vše nekončí, pouze jde o jiný způsob života, podobně jako když se z kukly stává motýl. Sám Ježíš o tom říká: „Já jsem vzkříšení a život.“ (Jan 11, 25) Smrt nám umožní setkat se s Bohem tváří v tvář, vidět ho tak, jak je. Na toto setkání je ale potřeba se připravit. Je tu totiž i Zlo, které se snaží nám toto spojení s Bohem překazit. Napadá vás jak? Co je to Zlo?

**Příprava na setkání s Bohem tváří v tvář Mt 25, 31–46*

I na setkání s nějakým kamarádem se připravujeme – chystáme pohoštění, někdy uklízíme apod. Jak se připravíme na smrt?

Zodpovědnost za svůj život máme ve svých rukou. Každý den je potřeba poznávat a dělat to, co opravdu slouží i pro náš život po smrti. 1 Jan 3, 14–15

Problematická místa

euthanasie
antikoncepce, potrat
sebevražda
peklo
klinická smrt (Moody: Život po životě)
spiritismus

Příběhy

Profesor a rybář

Jeden proslulý univerzitní profesor, kandidát Nobelovy ceny, slavný v celém světě, si jednou vyšel na břeh jezera.

U břehu uviděl rybáře s bárkou, a protože se mu zachtělo projet se po jezeře, požádal rybáře, aby ho na své bárce svezl. Rybář souhlasil a profesor nastoupil do loďky. Když už byli dost daleko od břehu, profesor se začal rybáře vyptávat. „Znáš dějiny?“ „Ne.“ „Pak je čtvrtina tvého života ztracená. Znáš astronomii?“ „Ne.“ „Pak dvě čtvrtiny tvého života jsou ztraceny. Znáš filosofii?“ „Ne.“ „Pak jsou tedy ztracené tři čtvrtiny tvého života.“

V tom okamžiku se zvedla strašná bouře. S bárkou uprostřed jezera si vítr a vlny pohrávaly jako s ořechovou skořápkou. Rybář se obrátil na profesora a snažil se překřičet řev větru: „Umíte plavat?“ „Ne,“ odpověděl profesor. „Pak je ovšem celý váš život ztracený!“

Je tolik cest, krásných a svůdných, které vedou ke smrti. Jen jediná cesta vede k životu. Je to cesta Boží. Nikdy si nepřestaň uvědomovat, co je opravdu důležité.

Mrtvý nebo živý?

Byl teplý letní den, když se před slavným vědcem objevil vnouček. Ruce měl schované za zády a skrýval v nich ptáčka, kterého chytíl v zahradě ve velké ptačí kleci.

Z očí chlapce vyzařovala zlomyslná dychtivost, když se dědečka ptal: „Je kanárek, kterého držím v rukou, mrtvý nebo živý?“

„Mrtvý,“ moudře odpověděl dědeček.

Chlapec rozevřel dlaně a se smíchem pustil ptáčka, který okamžitě uletěl.

„Zmýlil ses,“ posmíval se kluk.

Kdyby byl dědeček řekl „živý“, chlapec by sevřel ruku a ptáčka by pustil.

Dědeček se podíval na svého vnuka a dodal: „Jak vidíš, odpověď byla v tvých rukou!“

Smrt a věčný život jsou v našich rukou. I ta nejmenší a nej-jednodušší rozhodnutí, která dnes uděláš, určují tvůj věčný osud.

Tajemství ráje

Jeden statný, sebevědomý, drsný voják navštívil malého mnicha. „Mnichu,“ řekl mu, „vysvětli mi, co je to peklo a co ráj!“

Mnich zvedl oči, podíval se na mocného válečníka a odpovídal s velkým opovržením: „Tobě mám vysvětlovat, co je to peklo a co je ráj? Tobě bych nemohl vysvětlit vůbec nic. Jsi špinavý a páchneš, ostří tvé dýky dávno zrezavělo. Jsi hanbou všech vojáků. Jdi, a já tě nevidím, nemohu tě snést.“

Voják se rozzuřil. Tvář mu vzteky zrudla, začal se chvět a nebyl schopen vydat hlásku. Tasil dýku a chystal se mnicha zabít.

„A to je peklo,“ zamumlal mnich.

To vojáka zastavilo. Najednou si uvědomil cit a odevzdanost tohoto malého opomíjeného mnicha. Vždyť on nabídl vlastní život, jen aby mu ukázal, co je peklo! Pomalu spustil dýku. V jeho duši se rozhostil mír a pocit vděčnosti.

„A toto je ráj,“ zašeptal mnich.

Po dlouhém a hrdinném životě dosáhl věčnosti jeden význačný samuraj. Měl se dostat do ráje. Jenže to byl typ zvědavého člověka, a tak požádal, aby se mohl podívat také do pekla.

Byl vyslyšen a dovedli ho do pekla.

Došli do sálu. Uprostřed byl prostřený stůl, na něm mísy plné vybraných pochoutek. Ale stolovníci, kteří seděli kolem dokola, byli hubení, pobledlí a vychrtlí.

„Jak je to možné?“ ptal se samuraj. „Vždyť mají tolik dobrého jídla před sebou!“

Dostal odpověď: „To je tak – když sem někdo přijde, dostane dvě tyčinky, které musí použít k tomu, aby se najedl. Ty tyčinky jsou delší než jeden metr a musí se uchopit až na konci. Jenom tak je dovoleno dávat jídlo do úst.“

Samuraj se zachvěl. Osud těchto ubožáků byl strašný. A dělali co dělali, nemohli do úst dostat ani drobeček.

Samuraj už nechtěl vidět nic dalšího a prosil, aby se vrátili do ráje.

Tady ho čekalo překvapení. Ráj, to byl sál úplně stejný, jaký viděl v pekle.

Uprostřed sálu stál stejný stůl obklopený lidmi, stejná byla i nabídka skvělých jídel.

A nejen to, všichni stolovníci byli vybaveni těmi samými tyčinkami dlouhými přes metr, aby s nimi nabírali jídlo.

Ale přece tu byl jeden rozdíl – tady byli lidé kolem stolu veselí, dobře živení a radostní.

„No, jak je to možné?“ ptal se samuraj. Odpověď zněla: „V pekle se každý snaží nabrat jídlo a strčit ho do vlastních úst, protože tak se všichni chovali celý svůj život. Tady naopak každý nabere jídlo a pak se snaží nakrmit svého souseda.“

Ráj a peklo jsou v tvých rukou. Už teď.

Aktivita

Cvičení na téma: Co bys dělal, kdybys věděl, že toto je poslední den tvého života? Možná malovat nebo napsat.

Koláž na téma: Kultura smrti a kultura života – možná použít textilií, papír, výstřižky z časopisů.

Připravit se s dětmi na svátost smíření – pomocí příběhu O marnotratném synu (Lk 15, 11–32) nebo pomocí promítání diapositivů. (Např. Život Michala Magoneho a zlo v jeho životě.)

Literatura

KKC 2850–2854

Caretto C.: A Bůh viděl, že je to dobré, Praha, Portál 1996, s. 111

Vyvedl je ze stínů smrti. Špidlík T.: Otčenáš, Řím, KA 1973, s. 34

Kushner H. S.: Když se zlé věci stávají dobrým lidem, Praha, Portál 1996, s. 143

Smrt a zmrtvýchvstání. Gilbert G.: Bratr vyvržených, Praha, Portál 1993, s. 93

Rosová-Kubler E.: Život a umírání, HK, Signum unitatis 1992, s. 22

Strach ze smrti. Ciszek W.: On mne vede, Praha, Zvon 1995, s. 154

Praktické důsledky

Namalovat mapu života, období mohou být různá – měsíc – týden – dnes – na téma: co se mi v životě povedlo, s čím jsem spokojen.

Příloha

Nebe

Ježíš Kristus nám svou smrtí a zmrtvýchvstáním „otevřel“ nebe. Žít v nebi znamená být ve velké rodině, v níž se mají všichni rádi, je to společenství života a lásky s Nejsvětější Trojicí, s Pannou Marií, s anděly a všemi blaženými. O tom, jak to tam vypadá, nikdo z lidí vlastně neví, protože se odtud ještě nikdo nevrátil. Z Písma svatého známe několik obrazů: život, světlo, pokoj, svatební hostina, víno, království, dům Otce, nebeský Jeruzalém, ráj.

Očistec

Ti, kdo umřeli v přátelství s Bohem, ale ještě nejsou dokonale očištěni, jsou po smrti podrobeni očisťování, aby dosáhli svatosti nutné ke vstupu do nebeské radosti.

Církev už od počátku uctívala památku zemřelých, přimlouvala se za ně a přinášela zvláště eucharistickou oběť, aby byli očištěni. Doporučuje také almužny, odpustky a kající skutky za zemřelé.

Peklo

Peklo je život bez Boha, k němuž se člověk svobodně rozhodne. Zemřít ve smrtelném hříchu, aniž by byl smyt lítostí, a nepřijmout milosrdnou Boží lásku, to znamená být navždy odděleni

od Boha, od života a štěstí, v důsledku našeho svobodného rozhodnutí. Není to tedy tak, že by Bůh někoho předem předurčil, že půjde do pekla. Bůh dal člověku svobodu k rozhodování a tím i zodpovědnost za svůj život, tento i ten věčný.

Zlo

Zlo v této prosbě (zbav nás od zlého) není nic abstraktního, ale naopak. Jedná se o konkrétní zlo – osobu. Je to zlý duch, padlý anděl, ďábel, ten, který se vždy protíví Bohu. Ďábel – „dia – bolos“ je ten, který chce překážet Božímu dílu spásy.

Ďábel se snaží o jedno: odvést nás od Boha a života s ním. Chce nás strhnout na svoji stranu, tím se postavit proti Bohu a životu s ním. Konečným výsledkem je ale smrt. Šanci prohlédnout a odhalit nástrahy ďábla a nad ním zvítězit má jen ten, který se plně svěří pod ochranu Boží. Apoštol Pavel říká: „Je-li Bůh s námi, kdo proti nám.“ (Řím 8, 31)

Prosbou zbav nás od zlého vyjadřujeme touhu po osvobození od všeho zla minulého, přítomného i budoucího. Spolu s osvobozením od zla prosíme o milost setrvání v dobrém až do konce i o vytrvalost v čekání na druhý příchod Kristův.

10. Amen – být skutečně sám sebou

Věrnost – identita

Amen znamená souhlas, to, že pevně stojím za tím, co jsem řekl, souhlas s modlitbou, věrnost řečenému. Věrnost sobě znamená, že objevuji a přijímám své dobré i špatné vlastnosti a pracuji s nimi. Věrnost druhým je především shoda mezi tím, co říkám, slibuji a tím co doopravdy dělám. Věrnost Bohu je naše odpověď na jeho pozvání a projevuje se dobrým životem a vyznáváním toho, že jsme jeho přátelé.

**Amen znamená pravdivost Zj 19, 11*

Výraz amen znamená především: jistě, opravdu, bezpečně nebo jen prostě ano. Je to příslovce odvozené od hebrejského slova 'mn – kořene znamenajícího být pevný, spolehlivý, pravdivý. Znamená tedy, že považujeme za pravdivé to, co říkáme, stojíme za tím, jsme ochotni přijmout nabízenou nabídku. Kristova slova: „Amen, amen pravím vám,“ znamenají zdůraznění pravdivosti a spolehlivosti jeho slov.

Bůh uzavírá smlouvu s člověkem svobodně a zůstává věrný. Je Bohem pravdy. „Bůh – Amen“ (Iz 65, 16).

Božím amen je Kristus. V něm se Boží zaslíbení uskutečňují naplno a v něm se zjevuje, že v Bohu je výlučně ano. Věrnou odpovědí křesťana je spojení s Kristem, jediným účinným amen, vysloveným k Boží slávě.

**Věrnost sám sobě – identita Mt 6, 1–8*

Být věrný sám sobě znamená být vnitřně poctivý, na nic si nehrát, být i uvnitř takový, jako jsem navenek. Proto musím sám sebe dobře poznat. Zjistit, jaké jsou mé dobré i mé horší stránky.

**Dobré vlastnosti jsou dar od Boha Mt 25, 14–30*

Všechny mé dobré vlastnosti mi dal Bůh na to, abych je používal k svému prospěchu i k užitku druhých. Musím je tedy najít,

rozvíjet je, aby přinášeli užitek. Měli bychom za ně také děkovat, protože jsou darem Božím pro nás.

**Musíme si přiznat i špatné vlastnosti Lk 19, 1–10*

Nesmíme zavírat oči ani před vlastnostmi, které nejsou dobré. Měli bychom se snažit s nimi něco dělat. S některými to půjde lehčeji, s některými hůř. S něčím se možná budeme rvát celý život, ale tento boj nesmíme nikdy vzdát. Můžeme totiž neustále počítat s Boží pomocí. Na tomto boji je nejdůležitější stále znovu vstávat.

**Umění přijmout sám sebe Lk 10, 25–27*

Když známe svoje vlastnosti, pak je musíme také přijmout. Vzít je za vlastní, jako součást mého já. Bůh nás miluje, můžeme mít i my rádi sami sebe. Když se sami nebudeme mít rádi, jak potom můžeme plnit přikázání „miluj svého bližního jako sebe sama“? Láska k sobě samozřejmě neznamená, že nebudu pracovat na svých stinných stránkách, to snad každý chápe. Když se mi podaří přijmout svoje vlastnosti, objevím také daleko víc možností, jak tyto vlastnosti uplatňovat. Věrnost sobě znamená, že poznám, které hodnoty jsou pro mne skutečně důležité, stanu se nezávislý na všech možných vlivech, které na mne působí (módních trendech, reklamě, veřejné mínění, obecný vkus atd.) a budu jim přikládat jen takovou důležitost, jakou skutečně mají. Toto poznávání je cesta, která trvá celý náš život, stejně jako hledání vlastního já. Vzdát se tohoto neustálého hledání znamená vzdát se vlastní identity.

**Věrnost druhým Lk 10, 30–37*

Věrnost je také pramenem správných vztahů, které nejsou sobecké, nechťejí vlastnit, ale dávat, nezotročují, ale osvobozují.

Osvobozuje člověka poznat a odpovědět na Boží pozvání, vstoupit s ním do dialogu a budovat svůj život podle jeho projektu.

Věrnost také znamená, že mi ostatní mohou věřit. Co mi mohou věřit? Že to, co říkám, je pravda, že to, co slíbím, dodržím, že když se tvářím jako kamarád, nenechám je na holičkách, nepomlouvám za jejich zády atd. Můžeme si o tom s dětmi

povídat podle následujících otázek: Je těžké zachovat si věrnost? Co je na tom nejtěžší? Vyplatí se to?

Za svou věrnost dostanu úžasnou odměnu: důvěru ostatních. Když poznají, že mi mohou věřit, začnou mi často svěřovat to, co je pro ně nejvzácnější. To přináší úžasnou radost, ale také velikou odpovědnost. Je to úkol pro naši věrnost, abychom byli alespoň tak dobří, jak nás ostatní vidí.

**Věrnost Bohu Lk 9, 23–26*

Bůh si nás vybral za své přátele. Nabídl nám spoustu cenných věcí a svěřil nám je do rukou. On je absolutně věrný a nikdy nás nezradí. Jestliže jsme jeho pozvání přijali, je na nás, abychom byli také my věrni jeho přátelství. V čem tato věrnost spočívá? Jednak ve správném životě, který odpovídá Boží vůli (desatero, horské kázání Mt 5, 13–7, 44) a tím ukazuje, že je v našem životě něco jinak. Potom také v tom, že se za toto přátelství nestydíme, dokážeme o něm hovořit s ostatními, vysvětlit jim, v co a v koho vlastně věříme. Často se můžeme setkat se zájmem, ale někdy také s posměchem nebo pohrdáním. Přesto nemůžeme naše přátelství k Bohu zapřít. Můžeme si povídat o tom, jaké mají děti zkušenosti s reakcemi okolí na jejich víru, rozebrat s nimi jak reagovat.

Musíme vědět, že i naše schopnost hovořit o vlastní víře se vyvíjí. Můžeme se učit hovořit o víře v křesťanském společenství. Velkými vzory pro naši věrnost ve víře jsou svatí.

Být věrný Bohu znamená i hledání, jak se co nejlépe stát Božím obrazem, abych odpovídal tomu, jakého mne Bůh chce mít.

Problematická místa

Jaký je rozdíl mezi věrností a fanatismem?

Jak překonávat těžkosti, když mám vyznat křesťanství?

Příběh

11. února 1971 – René Desmaison spolu se Sergem Gousseaultem začínají výstup nejpřímější cestou ve Grandes Jorasses. Je to absolutní premiéra. Od začátku výstupu je provázejí velké obtíže – stěna je plná ledu.

15. února – jsou 300 m pod vrcholem, ale zásoby mají na dva dny. Jedno z lan se přeřízlo při pádu kamenů a zbývají pouze tři skoby do ledu. Sněží.

17. února – na Sergovi začínají být patrné, vážně varující, příznaky slabosti. Ale sestup už není možný. Jediné řešení pro druhý na laně je: stoupat, stoupat, za vzájemné pomoci co nejrychleji zmizet ze stěny.

Sobota 20. února

Přes plátno, které jsme si přes sebe přetáhli, k nám pronikal den. Jasně a ostré světlo.

„Sergi, je krásně. Vrátilo se pěkné počasí. Dostaneme se odtud, slyšíš, dnes se dostaneme na vrchol.“

Sergi zasténal a neodpověděl. Vzal jsem ho za ramena a zatřásl jím. „Sergi, probud’ se!“

„Ne, já už dál nepůjdu. Už se nechci hýbat,“ odpověděl mi konečně.

„Podívej, Sergi, dvě délky lana, možná míň... musíme pryč.“

„Já už nemůžu. Už nechci nikam jít.“

„Potáhnu tě jako včera. Nebudeš muset nic dělat. Jenom budeš stát. Přece nezůstaneme takový kousek od vrcholu!“

„Já už nikam nechci... Už nechci.“

Vybuhl jsem hněvem: „Sergi, to tys chtěl jít do téhle stěny, já jsem tě sem násilím nepřivedl, tak se z ní taky dostaň, vydrž ještě dneska, slyšíš?!? Pak pro nás přijdou kamarádi a pomůžou nám sestoupit. Ale nejdřív musíme vylízt nahoru. Slyšíš?!? Vylízt!!“

Křik nebo prosby, nic nemohlo vytáhnout Sergiho z letargie, do níž pomalu upadal. Tak. Zbývalo už jen čekat. Čekat až přiletí helikoptéra.

Neděle 21. února

Ledový, šedivý, provázený krátkými poryvy sněhu, který se hnal z vrcholu, byl úsvit jedenáctého dne. Serge na tom byl čím dál tím hůř. Rty a nos mu otekly mrazem. Jídlo bylo pryč a zbývalo nám jen trochu plynu. Ještě trochu vody a vaříč se definitivně zastavil. Velmi pomalu jsem nalil vlažnou vodu kamarádovi mezi rty. Já sám jsem necítil žádnou žízeň, žádný hlad. Strach mne už neopouštěl. Jestli se nic nestane, Serge bude ztra-

cen. Vydrží ještě jednu noc? Kolik může být hodin? Je ještě ráno nebo už odpoledne? Serge nemůže takhle dlouho zůstat. Musím jít pro pomoc. Jít naproti těm, kteří možná vystupují po jižním svahu. Sestoupit do údolí a shromáždit přátele. Pomozte mi, jinak Serge zemře.

Sám bych s posledními skobami – bylo jich pět nebo šest, kdybych našel ty, které byly zatlučeny o tři metry níž – dokázal dojít na vrchol, možná ještě dřív než by se setmělo, a mohl bych začít sestup. Zítra večer budu dole v údolí. Vystoupím zpátky s karavanou zachránců. Ale možná, že už jsou na cestě... Kolik budou potřebovat času? Serge nevydrží. Tak co? Zachránit vlastní kůži dokud je čas. Utéct z této stěny, vrátit se k životu, k Simone. Ne! To je zákon lana: na život a na smrt.

Nemohu tady nechat umřít kamaráda samotného. To už není otázka horolezectví, to je otázka lidství. Serge mě potřebuje, proti zimě, proti větru se teď nemůže bránit. Musím ho ochraňovat, pomáhat, aby vydržel. Ještě... Jak dlouho, můj Bože?

(Z knihy Reneho Desmaisona 342 hodin ve stěně Grandes Jorasses, NAVA 1994.)

Dva přátelé

Ten starší se jmenoval Frank a bylo mu dvacet. Ten mladší byl Ted a nebylo mu ještě osmnáct. Byli stále spolu, kamarádili se už od prvních školních let. Společně se rozhodli, že se nechají povolát na vojnu. Když odjížděli, slíbili rodičům, že se budou starat jeden o druhého.

Měli štěstí, dostali se do stejného oddílu.

Ten oddíl byl poslán do války. Válka zuřila v písečných vlnách pouště a byla strašlivá. Nějakou dobu byli Frank a Ted chráněni letadly. Pak jednou večer přišel rozkaz proniknout na nepřátelské území. Vojáci postupovali celou noc pekelným ohněm střelby.

Ráno se oddíl shromáždil v malé vesničce. Ted tam však nebyl. Frank ho všude hledal, mezi raněnými i mezi mrtvými. Našel jeho jméno na seznamu ztracených.

Ohlásil se u velitele.

„Žádám vás o dovození, abych mohl přinést svého přítele,“ hlásil.

„Je to příliš nebezpečné,“ odpověděl mu velitel. „Ztratil jsem už tvého přítele. Ztratil bych i tebe. Tam venku tě zastřelí.“

Frank přesto odešel. Po několika hodinách svého přítele našel. Ted byl smrtelně raněný a svému zranění podlehl. Frank si ho naložil na záda a obrátil se s ním k návratu. Ale jedna střela ho zasáhla. Podařilo se mu dostat se z posledních sil do tábo-
ra.

„Stálo to za to položit život za mrtvého?“ křičel na něj velitel.

„Ano,“ zašeptal Frank, „protože dřív než Ted zemřel, řekl mi: Franku, věděl jsem, že přijdeš.“

Aktivita

Kdo jsem?

Napište na list papíru patnáct různých odpovědí na otázku: Kdo jsem. Každá odpověď by měla začínat slovem: „Jsem...“. Snažte se v těchto patnácti větách popsat svoji osobnost co nejúplněji. Pusťte v tuto chvíli z hlavy, co by si asi o vás myslel někdo jiný – toto cvičení se týká vašeho názoru na sebe sama. Prostě napište, co vám přijde na mysl, a nezapínejte se otázkou, jestli vaše odpovědi náhodou nejsou bezvýznamné nebo nedůsledné. Zkuste to zvládnout maximálně v deseti minutách.

Zkuste pak o tom, co jste napsali, přemýšlet. Která odpověď je pro vás nejdůležitější?

Oblíbený svět

Každý se pokusí představit svatého, kterého zná, nebo je mu sympatický a vybrat jeho nejdůležitější vlastnost.

Všichni společně se pokusí vymyslet, jak by měl vypadat svatý pro dnešní dobu, jaké by měl mít vlastnosti, aby byl atraktivní pro lidi dnešní doby.

Další aktivity lze čerpat z těchto knih:

Jean Campbellová: *Techniky arteterapie ve výchově*, v sociální práci a klinické praxi, Portál 1998

Jan Neumann a kol.: *Zlatý fond her II.*, Portál 1998

Bakalář E.: *Psychohy*, Mladá fronta, Praha 1989

Ward P., Adams S., Levermore J.: *Jak se připravovat na práci s mládeží*, Portál, Praha 1997

Literatura

Z bohaté literatury, která se dotýká tohoto tématu, vybíráme:

Guy Gilbert: Až do krajnosti

Jean Giono: Muž, který sázel stromy

A. Saint-Exupéry: Malý princ, Citadela

E. Remarque: Na západní frontě klid

J. A. Cronin: Klíče království

Písničky

Proč zvykli jsme si snadno žít

Mojžíš

Tulácké ráno

Jonatán

Úkol

Každý z nás zkusí objevit jednu svou dobrou a jednu špatnou vlastnost. Napiše je na papír, vloží do obálky a při modlitbě se mohou symbolicky odevzdat Bohu. Každý si může promyslet, jak tu dobrou vlastnost využije a stanoví si malé konkrétní předsevzetí, co udělá.

Obsah

1. Otcovství – úkol předávat život	3
2. Bůh je náš Otec	9
3. Modlitba – setkání s Bohem, který mne má rád	13
4. Povolání – moje místo v životě	19
5. Naděje – umění vidět dobro i uprostřed zla	23
6. Štěstí – naše naplnění	30
7. Solidarita – náš prostor pro dary	37
8. Svoboda – pokušení – hřích	43
9. Smrt – setkání s Bohem tváří v tvář	50
10. Amen – být skutečně sám sebou	56

Témátka '99 – Bůh Otec

P. Vojtěch Sivek, SDB

Tomáš Kubalík, SDB

Marie Kučerová, FMA

Jana Svobodová, FMA

Vydala Salesiánská provincie Praha

jako svou 6. publikaci. Praha 1998

Odpovědný redaktor: Vladimír Kopriva, SDB

Sazba: Miroslav Palíšek, SDB

